

Občan a demokracia

ZHROMAŽDENIA

Vydavateľ:

Občan a demokracia
Ul. 29. augusta 38, 811 09 Bratislava
www.oad.sk

Autori: Kristína Babiaková, Zuzana Dlugošová, Peter Wilfling

Grafický dizajn: Július Kotus
Náklad: 400 ks
Rok vydania: 2006

Texty neprešli jazykovou úpravou.

Táto publikácia vznikla vďaka finančnej podpore Európskej komisie.

Európska komisia nezodpovedá za obsah a použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii. Za obsah tejto publikácie zodpovedajú autori.

OBSAH

Abeceda zhromažďovania	5
Právo pokojne sa zhromažďovať	6
Zvolanie zhromaždenia	7
Miesto konania zhromaždenia	9
Práva a povinnosti zvolávateľa zhromaždenia	10
Práva a povinnosti účastníkov zhromaždenia	12
Kompetencie obce	13
Právomoci polície	18
Ochrana pred porušovaním zhromažďovacieho práva	25
Zhromaždenie verzus verejné kultúrne podujatie	28
Zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve	29

ÚVOD

Právo pokojne sa zhromažďovať je významným politickým právom. Toto právo dáva občanom možnosť verejne prejsť svoj názor a spolu s inými obyvateľmi poukázať na problém v ich okolí, štáte alebo na svete a žiadať jeho riešenie. Základné zásady zhromažďovacieho práva upravuje porevolučný zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve.

Cieľom tejto publikácie je poskytnúť čitateľom komplexný návod na to, ako zhromaždenie usporiadať a zadarmo uskutočniť. Publikácia vznikla ako odozva na potreby účastníkov i organizátorov zhromaždení, ktorí sa pri organizovaní verejných zhromaždení často stretávali s protichodnými postupmi a rozhodnutiami samosprávnych orgánov. Môže však poslúžiť i úradníkom, ktorí prijímajú oznámenia o zhromaždeniach a zabezpečujú, aby nedochádzalo ku kolíziám alebo k obmedzovaniu práv iných osôb.

Publikácia, okrem základných zásad a krokov pri organizovaní verejného zhromaždenia, popisuje aj mnohé reálne situácie z praxe a možnosti ich riešenia. Text je obohatený aj o rozhodnutia domácich a medzinárodných súdov a iných štátnych orgánov, ktoré v minulosti rozhodovali o hraniciach a medziach uplatňovania zhromažďovacieho práva a o povinnostiach štátnych orgánov. Záverečná časť je venovaná oprávneniam policajta a právam jednotlivca pri zásahoch polície.

Autori

ABECEDA ZHROMAŽĎOVANIA

- Zhromaždenie môže zvolať ktokoľvek, **kto má viac ako 18 rokov**. Zhromaždenie môže zvolať aj skupina osôb alebo právnická osoba zaregistrovaná v Slovenskej republike.
- Na zhromaždenie **nie je potrebné predchádzajúce povolenie** orgánu verejnej správy.
- Konanie zhromaždenia sa musí **písomne oznámiť obci, na území ktorej sa má zhromaždenie konať**.
- Zvolávateľ musí **oznámiť zhromaždenie príslušnému obecnému úradu najneskôr päť dní pred konaním zhromaždenia**, písomne využitím pošty alebo osobne v pracovný deň.
- Zhromaždenia možno konať na verejných priestranstvách, ale aj na súkromných pozemkoch. Ak sa zhromaždenie organizuje na súkromných pozemkoch, k oznámeniu o konaní zhromaždenia je potrebné priložiť aj súhlas vlastníka pozemku.
- Zvolávateľ je povinný dbať o pokojný priebeh zhromaždenia a robiť opatrenia, aby sa zhromaždenie nenarušovalo – napríklad zabezpečením potrebného počtu usporiadateľov.
- Účastníci zhromaždenia sú povinní dbať na pokyny zvolávateľa a usporiadateľov a zdržať sa všetkého, čo by narušilo riadny a pokojný priebeh zhromaždenia.
- Právo pokojne sa zhromažďovať môže obec obmedziť tým, že zhromaždenie zakáže alebo rozpustí, a to iba v zákonom stanovených prípadoch. Napríklad, ak zhromaždenie popiera základné práva a slobody, dopúšťa sa násilia alebo inak porušuje zákony. Zhromaždenie môže obec zakázať aj vtedy, ak hrozí účastníkom nebezpečenstvo pre ich zdravie, alebo zhromaždenie výrazne ohrozí dopravu a zásobovanie obyvateľstva.
- Proti rozhodnutiu obce o zákaze zhromaždenia sa zvolávateľ môže brániť prostredníctvom žaloby na súde.
- Postup pri organizovaní zhromaždení upravuje **zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve**.

PRÁVO POKOJNE SA ZHROMAŽĎOVAŤ

Účasť na zhromaždení je jedným z prostriedkov, ako sa môže verejnosť zapojiť do vecí verejných. Na zhromaždení možno verejne vyjadriť svoje názory či stanoviská, šíriť informácie a názory, a tým získať podporu od ostatných obyvateľov. Postup pri organizovaní zhromaždenia u nás upravuje **zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve**. I keď jeho terminológia je stará (hovoriť napr. o národných výboroch), možno ho zaradiť medzi prvé porevolučné zákony, ktoré potvrdzujú rešpektovanie základných práv a slobôd občanov.

Právo pokojne sa zhromažďovať, ako jedno z politických práv, garantuje aj Ústava Slovenskej republiky v čl. 28, v ktorom sa uvádza:

(1) Právo pokojne sa zhromažďovať sa zaručuje.

(2) Podmienky výkonu tohto práva ustanoví zákon v prípadoch zhromažďovania na verejných miestach, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti, majetku alebo pre bezpečnosť štátu. Zhromaždenie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy.

Ochranu zhromažďovaciemu právu poskytujú aj medzinárodné dohovory. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd prijatý na pôde Rady Európy v roku 1950 v čl. 11 **garantuje právo na pokojné zhromažďovanie a stanovuje, že na výkon tohto práva sa nemôžu uvaliť žiadne obmedzenia okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.**

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, prijatý na pôde Organizácie Spojených národov v roku 1966, právo na pokojné zhromažďovanie zakotvuje v čl. 21. **Stanovuje, že výkon tohto práva sa nesmie žiadnym spôsobom obmedzovať, s výnimkami, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti alebo verejnej bezpečnosti, verejného poriadku, ochrany verejného zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.** Oba dohovory sú pre Slovenskú republiku záväzné a sú súčasťou slovenského právneho poriadku.¹ Pre štátne orgány Slovenskej republiky sú záväzné aj rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, ktorý aktívne dozerá na dodržiavanie Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zákon o zhromažďovacom práve vo svojich úvodných ustanoveniach (§ 1) uvádza, že **výkon práva pokojne sa zhromažďovať slúži občanom na využívanie slobody prejavu a ďalších ústavných práv a slobôd, na výmenu informácií a názorov a na účasť na riešení verejných a iných spoločných záležitostí vyjadrením postojov a stanovísk.** Zvolaním zhromaždenia sa teda dáva možnosť obyvateľom, aby verejne vyjadrili svoj názor, dozvedeli sa o nejakom probléme, mohli o ňom slobodne diskutovať či žiadať jeho riešenie.

¹ *Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. o Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd
Vyhláska ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. o Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach*

Môže ísť o akýkoľvek problém, o ktorom chceme informovať obyvateľov, napr. že je potrebná oprava športového areálu, že nesúhlasíme so zničením parku kvôli výstavbe obchodného centra, že žiadame zachovanie rušiacej sa školy, že žiadame o využívanie kultúrneho strediska v obci na účely verejné a nie obchodné, že nesúhlasíme s politikou NATO alebo žiadame zmenu politického systému v krajine.

Zhromaždenie môže silou prejavovaných názorov a množstvom účastníkov dosiahnuť rýchle riešenie nastoleného problému alebo na problém upozorniť. Súčasťou zhromaždenia môže byť využitie aj iných práv. Počas zhromaždenia možno obyvateľov napr. vyzývať, aby podporili petíciu alebo získali podporu na podanie sťažnosti na obecny úrad.

Za zhromaždenie sa nepovažuje len statické stretnutie obyvateľov, ale aj pouličné sprievody, pochody a manifestácie.

Zhromaždeniami nie sú zhromaždenia osôb súvisiace s činnosťou štátnych orgánov upravené inými právnymi predpismi, zhromaždenia súvisiace s poskytovaním služieb a iné zhromaždenia, ktoré neslúžia na využívanie slobody prejavu a ďalších ústavných práv a slobôd, na výmenu informácií a názorov a na účasť na riešení verejných a iných spoločných záležitostí vyjadrením postojov a stanovísk.

ZVOLANIE ZHROMAŽDENIA

Základnou zásadou pri organizovaní zhromaždení je, že **na zhromaždenie nie je potrebné predchádzajúce povolenie orgánu verejnej správy**. Konanie zhromaždenia sa **len písomne oznamuje mestu, obci alebo miestnej časti** (ďalej len „obec“), **na území ktorej sa má zhromaždenie konať**, pričom nikdy nepodlieha ich povoleniu. Zákonodarca takto určil rýchly a nekomplikovaný postup pri organizovaní zhromaždení, aby mohla byť zabezpečená bezpečnosť účastníkov zhromaždenia a ostatných občanov, a prípadne aby nedošlo ku kolízii dvoch zhromaždení na tom istom mieste.

Zhromaždenie môže zvolať ktokoľvek, kto má viac ako 18 rokov. Zhromaždenie môže zvolať aj skupina takýchto osôb alebo právnická osoba zaregistrovaná v Slovenskej republike.

Zvolávateľ **musí oznámiť zhromaždenie príslušnému úradu** - v obci obecnému úradu, v mestách mestskému úradu, v Košiciach a Bratislave miestnemu úradu mestskej časti (ďalej len „obecný úrad“), na území, ktorých sa má zhromaždenie konať. Ak sa má zhromaždenie konať na území viacerých obcí, oznámenie sa podáva obvodnému úradu, v obvode ktorého sa miesto zhromaždenia nachádza.

Zvolávateľ musí oznámiť zhromaždenie **najneskôr päť dní pred konaním zhromaždenia**. Keďže jeden deň zákon definuje ako 24 hodín, zhromaždenie musí byť oznámené najmenej 120 hodín pred jeho plánovaným začiatkom. Lehota sa považuje za dodržanú, ak poštou poslané oznámenie je doručené obci 5 dní pred plánovaným začiatkom zhromaždenia, alebo je podané na podateľni či príslušnému úradníkovi na obecnom úrade. V odôvodnených prípadoch (napr. pri reakcii na udalosť, kde by dlhšia príprava zhromaždenia ubrala na jeho aktuálnosti) môže obecný úrad prijať oznámenie aj v kratšej lehote. Ak zhromaždenie zvoláva právnická osoba, napr. občianske združenie, oznámenie predloží ten, kto je v tejto veci splnomocnený konať v jej mene.

Oznámenie sa musí urobiť **vždy písomne využitím pošty alebo osobne v každý pracovný deň** v dobe medzi ôsmou a pätnástou hodinou. Zhromaždenie nie je možné oznámiť faxom, e-mailom alebo telefonicky. Ak sa oznámenie predkladá osobne, úrad prijatie písomne potvrdí na tlačive s uvedením dňa a hodiny prijatia oznámenia. Úrady majú často tlačivá, na ktorých je možné vyplniť údaje, ktoré je potrebné podľa zákona oznámiť.

Oznámenie o konaní zhromaždenia musí obsahovať tieto údaje:

- účel zhromaždenia (Ako účel zhromaždenia môže byť uvedené napr. podpora zachovania detského ihriska alebo vyslovenie nesúhlasu s politikou NATO.)
- deň a miesto jeho konania, čas začatia a predpokladaný čas jeho ukončenia (Ak je miesto konania na veľkej ploche, napr. na námestí, z ktorého zhromaždenie zaberie len určitú časť, odporúčame k oznámeniu priložiť mapku, z ktorej bude zrejmé, kde presne sa zhromaždenie má konať. Takáto mapka jasne určí, že zhromaždenie napr. nebude brániť doprave, alebo že sa na tom istom námestí môže konať aj iné zhromaždenie.)
- predpokladaný počet účastníkov zhromaždenia
- opatrenia, ktoré zvolávateľ urobí, aby sa zhromaždenie konalo v súlade so zákonom (najmä počet usporiadateľov, spôsob ich označenia)
- ak má ísť o pouličný sprievod, východiskové miesto, cestu a miesto ukončenia
- meno, priezvisko, rodné číslo a bydlisko zvolávateľa, u právnickej osoby jej názov, sídlo a meno, priezvisko a bydlisko toho, kto je splnomocnený v tejto veci konať v jej mene (Hoci zákon nestanovuje povinnosť uviesť aj telefónny kontakt, je užitočné ho uviesť napr. pre prípad výzvy na doplnenie oznámenia.)
- meno, priezvisko a bydlisko toho, kto je splnomocnený konať v zastúpení zvolávateľa.

Ak oznámenie nie je úplné a chýbajú v ňom údaje, ktoré predpisuje zákon, úrad musí zvolávateľa hneď upozorniť, že údaje treba upresniť alebo doplniť. Ak je to možné na mieste, musí zvolávateľ vady oznámenia odstrániť na mieste. Ak však doplnenie nie je možné, obecný úrad nie je oprávnený odmietnuť prijatie oznámenia. Môže len upozorniť na to, ktoré údaje je potrebné doplniť, pretože inak pôjde o neplatné oznámenie. Doplnenie je potrebné urobiť tak, aby oznamovateľ stihol päťdňovú zákonnú lehotu na oznámenie zhromaždenia. Ak oznámenie úrad dostane poštou, má povinnosť na nedostatky oznámenia upozorniť oznamovateľa písomne.

Obecný úrad nemôže odmietnuť prijatie oznámenia zhromaždenia a nemôže ani vyžadovať iné informácie, údaje, ohlásenia alebo povolenia, ktoré zákon o zhromažďovaní neukladá. Takýto postup úradu by bol v rozpore so zákonom.

Odporúčanie

Včasným oznámením zhromaždenia si zvolávateľ zabezpečí miesto jeho konania. Pred oznámením zhromaždenia je dobré zistiť na obecnom úrade, či na plánovanom mieste a v plánovanom čase nie je oznámené konanie iného zhromaždenia alebo inej akcie. V prípade stretu viacerých akcií musí obec neskôr oznámené zhromaždenie zakázať, ak sa usporiadatelia sami nedohodnú. To môže organizátorom narušiť aktuálnosť plánovaného zhromaždenia. Túto informáciu obec poskytne aj telefonicky na počkanie.

Nie všetky zhromaždenia treba oznamovať. V zmysle § 4 zákona o zhromažďovacom práve nie je potrebné oznamovať zhromaždenia usporadúvané právnickými osobami prístupné len ich členom alebo pracovníkom a menovite pozvaným hosťom, zhromaždenia usporadúvané cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami, zhromaždenia konané v obydliach občanov alebo zhromaždenia menovite pozvaných osôb v uzavretých priestoroch.

MIESTO KONANIA ZHROMAŽDENIA

Zhromaždenia možno konať kdekoľvek, ak nedôjde k ohrozeniu práv iných. **Najčastejšie sa zhromaždenia konajú na verejných priestranstvách**, ktorými sa podľa zákona o zhromažďovacom práve rozumejú pozemné komunikácie (cesty), námestia, ulice ako aj ďalšie priestory pod šírym nebom prístupné každému bez obmedzenia (§ 18).

Obec môže mať aj pozemky iného druhu, na ktorých nie je možné organizovať zhromaždenia v režime podľa zákona o zhromažďovacom práve. Môže ísť napr. o stavebné pozemky, kde je prístup obmedzený kvôli pripravovanej alebo už realizovanej stavebnej činnosti alebo o prenajaté pozemky, kde je užívanie pozemku vyhradené na istý čas, len pre osobu, ktorá s obcou uzavrela nájomnú zmluvu. Ak však ide o pozemky, priestranstvá, ulice, ktoré sú verejnosti všeobecne prístupné, nemožno prístup k nim na účely zhromažďovania svojvoľne obmedzovať, prípadne takéto pozemky na účely zhromaždenia prenajímať alebo spolplatiť.

Ak chce zvolávateľ konať zhromaždenie pod šírym nebom mimo verejných priestranstiev, je povinný k oznámeniu o zhromaždení priložiť aj súhlas toho, kto je vlastníkom, prípadne užívateľom pozemku. Nie je vylúčené, že mimo verejných priestranstiev bude vlastník pozemku požadovať za jeho užívanie úhradu.

Jediným výslovným obmedzením, keď zákon zakazuje organizovanie zhromaždení aj na verejne prístupných miestach sú zhromaždenia v okruhu 100 metrov od budov zákonodarných zborov alebo iných miest, kde takéto zbory rokujú (§ 1).

Obec môže určiť miesto v obci, kde možno konať zhromaždenie bez oznámenia. Pritom môže určiť dobu, v ktorej sa také zhromaždenia nesmú konať.

Príklad z praxe

V septembri 2002 oznámil zvolávateľ zhromaždenia verejné zhromaždenie tzv. Street party. Zhromaždenie sa malo konať na pozemku, ktorý vlastnilo hlavné mesto Bratislava. Miestny úrad upozornil zvolávateľa, že oznámenie bude platne oznámené len vtedy, keď zároveň predloží súhlas vlastníka pozemku. Pozemok, na ktorom sa malo konať verejné zhromaždenie bol neoplotený a bola na ňom neupravená trávnatá plocha, ktorá slúžila na voľný prechod verejnosti. Zvolávateľ argumentoval, že táto plocha je verejným priestranstvom, keďže jej vlastníkom je mesto a mesto doteraz užívanie tohto pozemku nijako neobmedzilo. Inými slovami, mesto neprejavilo vôľu, aby na pozemok nevstupovali cudzie osoby. Zhromaždenie sa uskutočnilo bez predloženia súhlasu vlastníka, na čo mesto podalo proti zvolávateľovi zhromaždenia oznámenie o spáchaní priestupku proti zhromažďovaciemu právu. Okresný úrad Bratislava I. konanie o priestupku zastavil a potvrdil, že postup zvolávateľa zhromaždenia bol v súlade so zákonom. Okresný úrad vo svojom rozhodnutí uviedol: „Nakoľko pozemok mal charakter verejného priestranstva podľa

§ 18 zák. č. 84/1990 o zhromažďovacom práve, zákon mu umožnil uskutočniť zhromaždenie na tomto mieste aj bez súhlasu vlastníka pozemku, lebo sa konalo na priestranstve pod šírým nebom, prístupnom každému bez obmedzenia, obvinený neporušil povinnosť, ktorá mu vyplývala z § 5 ods. 3 zákona č. 84/1990 o zhromažďovacom práve.“

PRÁVA A POVINNOSTI ZVOLÁVATEĽA ZHROMAŽDENIA

Zvolávateľ je oprávnený robiť všetky opatrenia na zvolanie zhromaždenia. Je oprávnený osobne, písomne alebo inak (napr. plagáty, letáčky, televízny šot) pozývať na účasť na zhromaždení. Má tiež právo, aby pozvanie na zhromaždenie bolo vo vhodnom čase vyhlásené miestnym rozhlasom (vo väčších mestách však už miestny rozhlas neexistuje).

Pri informovaní o konaní zhromaždenia formou plagátov, musí zvolávateľ pamätať na to, že plagáty možno vyvesiť len na miestach, ktoré na to určila obec, pričom vyvesenie plagátov na iných ako povolených plochách (napr. na stĺpoch verejného osvetlenia, stenách budov, zastávkach autobusov) je priestupkom proti verejnému poriadku podľa § 47 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Za tento priestupok môže byť osobe vylepujúcej plagáty uložená pokuta do výšky 1 000 Sk. Problémom pri prezentácii zhromaždenia plagátmi je, že verejné plochy pre plagáty vo väčšine miest už neexistujú a väčšina zvolávateľov nemá dostatok financií na zaplatenie billboardu alebo inej reklamnej plochy. V prípade nedostatku plôch na vyvesenie plagátov sa zvolávateľ môže obrátiť na obec s prosbou o poskytnutie pomoci pri vyvesení plagátov v zmysle ustanovenia § 6 zákona o zhromažďovacom práve. Obec poskytne zvolávateľovi pomoc podľa vlastných možností a okolností.

Odporúčanie

Účinnou cestou je tiež osloviť vlastníkov výlepových plôch alebo viditeľných miest pri cestách, či súhlasia s vyvesením informačného transparentu alebo plagátov. Pred konaním zhromaždenia je vhodné poslať informáciu o termíne a obsahu chystanej akcie televízii alebo novinám, ktoré ju môžu pomôcť propagovať. Zhromaždenie možno tiež propagovať cez internet.

Ak je obava, že zhromaždenie bude rušené, **môže zvolávateľ požiadať obec alebo príslušný útvar Policajného zboru, aby sa zhromaždeniu poskytla ochrana.** Zvolávateľ je oprávnený vydávať priamo alebo s pomocou usporiadateľov účastníkom pokyny na zabezpečenie pokojného priebehu zhromaždenia. Ak sa zvolávateľovi pri narušení pokojného priebehu zhromaždenia nepodarí zaistiť nápravu, požiada o potrebnú pomoc obec alebo útvar Policajného zboru. Môže tak urobiť tiež, ak sa účastníci po ukončení zhromaždenia pokojne nerozídu.

Povinnosti zvolávateľa

Zvolávateľ je povinný

- poskytnúť obci na jej žiadosť súčinnosť nevyhnutnú na zabezpečenie riadneho priebehu zhromaždenia a splniť povinnosti ustanovené osobitnými právnymi predpismi
- zabezpečiť potrebný počet spôsobilých usporiadateľov starších ako 18 rokov (Potrebný počet usporiadateľov nie je stanovený zákonom a odvodzuje sa od druhu a veľkosti zhromaždenia. Pri veľkých akciách sa napr. odporúča, aby na každých 20 ľudí bol aspoň jeden usporiadateľ.)
- riadiť priebeh zhromaždenia tak, aby sa podstatne neodchylovalo od účelu zhromaždenia uvedeného v oznámení
- dávať záväzné pokyny usporiadateľom
- dbať o pokojný priebeh zhromaždenia a robiť opatrenia, aby sa zhromaždenie nenarušovalo
- zhromaždenie ukončiť v plánovanom čase.

Príklad z praxe

Dňa 5.5. 2004 sa v Bratislave konal pochod študentov proti spolplatneniu vysokoškolského štúdia. Polícia sa snažila zabrániť tomu, aby počas presunu študentov prišlo k blokovaniu dopravy na Obchodnej ulici. Namiesto priameho vyzývania všetkých účastníkov zhromaždenia policajti sa obrátili na účastníkov s megafónmi a vyzvali ich aby navigovali dav takým smerom, aký určili policajti. Keď to študenti odmietli spraviť, polícia ich obvinila z priestupku neuposlušnosť výzvy verejného činiteľa. Obvodný úrad v Bratislave v priestupkovom konaní rozhodol, že študenti neboli povinní výzvu uposlúchnuť, nakoľko neboli zvolávateľmi ani usporiadateľmi pochodu.

Nesprávny postup obce

Pri oznamovaní zhromaždenia sa stáva, že obec od zvolávateľa **požaduje súčinnosť, ktorá nesúvisí so zabezpečením riadneho priebehu zhromaždenia**. Obec napr. za súčinnosť považuje povinnosť oznámiť zoznam rečníkov alebo program oznámeného zhromaždenia, a v prípade neposkytnutia tejto súčinnosti považuje oznámenie zhromaždenia za neplatné. Uvedené konanie obce je v rozpore so zákonom, pretože zoznam rečníkov a program zhromaždenia nesúvisí so zabezpečením riadneho priebehu zhromaždenia. V prípade takéhoto konania obce je možné podať na pracovníka obce sťažnosť alebo podať podnet na prokuratúru (viď nižšie).

Pri oznamovaní verejných zhromaždení sa v niektorých obciach tiež stáva, že okrem oznámenia o konaní zhromaždenia, ktoré má zákonom predpísané náležitosti úradníci od zvolávateľov **požadujú tzv. povolenia na zaujatie verejného priestranstva alebo povolenie na zvláštne užívanie miestnej komunikácie** od oddelenia dopravy v obci. Bez týchto povolení niektorí úradníci dokonca odmietajú prijať oznámenie zhromaždenia a označujú ho za neplatné. Takýto postup úradu je v priamom rozpore nielen so zákonom o zhromažďovaní práve ale i Ústavou Slovenskej republiky, ktoré stanovujú, že na zhromaždenie nie je potrebné predchádzajúce povolenie orgánu verejnej správy.

V prípade ohrozovania práv iných má obec právo zhromaždenie zakázať alebo rozpustiť (viď nižšie), ale nemôže ho podmieňovať povolením. Preto každé podmieňovanie zhromaždení splnením iných podmienok (napr. iným povolovacím procesom), ktoré prekračujú rámec ústavy a zákona, je protiprávne.

Príklad z praxe

Prax požadovania povolenia na zvláštne užívanie miestnych komunikácií pri organizovaní zhromaždení a pochodov posudzoval v roku 2004 Ústavný súd SR. Sťažnosť na ústavný súd podalo občianske združenie Ži a nechaj žiť. Združenie zorganizovalo v uliciach Bratislavy hromadný prejazd cyklistov s cieľom poukázať na potrebu podporovania verejnej dopravy a riešenia dopravnej situácie v meste. Súčasťou tohto riadne ohláseného zhromaždenia, ktoré malo happeningový charakter, bola aj neplánovaná päťminútová blokáda križovatky na Šafárikovom námestí, kde si účastníci pripomenuli všetky obeť automobilizmu. Dôvodom sťažnosti adresovanej Ústavnému súdu SR bolo, že primátor hlavného mesta SR Bratislava uložil občianskemu združeniu pokutu 30 tis. Sk, pretože „bez povolenia príslušného cestného správneho orgánu“ užívalo „iným než zvyčajným spôsobom“ viaceré komunikácie, čím malo dôjsť k znemožneniu cestnej premávky a ohrozeniu jej bezpečnosti a plynulosti. Ústavný súd rozhodol, že právo občianskeho združenia na pokojné zhromažďovanie bolo porušené, pretože zvolávateľ zhromaždenia nemohol byť postihovaný za povinnosti, ktoré mu ukladá cestný zákon. Inými slovami, hlavné mesto Bratislava nebolo oprávnené požadovať od občianskeho združenia povolenie na zvláštne užívanie komunikácií. Bolo oprávnené kontrolovať len splnenie povinností, ktoré občianskemu združeniu vyplývajú zo zákona o zhromažďovacom práve.²

PRÁVA A POVINNOSTI ÚČASTNÍKOV ZHROMAŽDENIA

Účastníci zhromaždenia **sú povinní dbať na pokyny zvolávateľa** a usporiadateľov a zdržať sa všetkého, čo by narušilo riadny a pokojný priebeh zhromaždenia. Po ukončení zhromaždenia sú jeho účastníci **povinní pokojne sa rozísť**. Ak je zhromaždenie rozpustené, sú povinní bez meškania opustiť miesto zhromaždenia. V rozchode sa im nesmie žiadnym spôsobom brániť.

Na zhromaždení **nie je dovolené mať strelné zbrane, výbušniny, ani iné predmety, ktorými možno ublížiť na zdraví**, ak možno z okolností alebo zo správania účastníkov usudzovať, že sa majú použiť na násilie alebo hrozbu násilím. Za predmety, ktoré je možné použiť na násilie nie je možné považovať vopred každú vec, ktorou by sa dalo niekomu ublížiť. Takéto predmety by mohli byť potom aj dáždnyky, transparenty či kabelky. Zákaz brať takéto predmety na zhromaždenie vopred všetkým účastníkom je v rozpore so zákonom. Pri takomto zákaze je totiž potrebné posúdiť jednotlivu z okolností a situácie, či sa tieto predmety majú použiť na násilie. Ak však ide o citlivé udalosti, môže polícia niektoré predmety na zhromaždení zakázať (napr. návštevy zahraničných politikov). Transparenty z látky, plagáty či nápisy by polícia nemala zakazovať.

Hoci sa účastníci zhromaždenia musia zdržať všetkého, čo by narušilo jeho riadny a pokojný priebeh, za rušenie zhromaždenia nemožno považovať všetky prejavy nesúhlasu s názormi prezentovanými na zhromaždení.

² *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. marca 2004, I. ÚS 193/03-35.*

Sloboda prejavu je jedným z cieľov zhromažďovacieho práva, a preto **sú účastníci oprávnení prejavíť svoj názor**. Oprávnené sú napr. prejavy nesúhlasu s priebehom zhromaždenia, vztyčenie protestných plagátov, prejavy nesúhlasu s názorom organizátora a pod., pokiaľ tieto prejavy nie sú neslušné či vulgárne. Ak by však skandovanie protestných hesiel neprimerane rušilo priebeh zhromaždenia, môže ísť o páchanie priestupku proti zhromažďovaciemu právu.

KOMPETENCIE OBCE

Obec je **zodpovedná za prijímanie oznámení** o tom, že sa bude konať verejné zhromaždenie, pričom zhromaždenie v žiadnom prípade nepovoľuje. Úlohou obecného úradu v obciach a mestského alebo miestneho úradu v mestách je zaevidovať oznámenie o konaní zhromaždenia a zabezpečiť, aby zhromaždenie neohrozovalo dôležité záujmy, ktoré sú chránené zákonom o zhromažďovaní.

Vzhľadom na toto svoje postavenie, obec môže s ohľadom na miestne podmienky alebo na verejný poriadok navrhnúť zvolávateľovi, aby sa zhromaždenie konalo na inom mieste alebo v iný čas. Zvolávateľ zhromaždenia nemusí takýto návrh prijať, ak by to pre neho znamenalo narušenie významu a symboliky akcie, alebo by to bolo nevhodné z organizačných dôvodov. Obec môže zvolávateľovi uložiť, aby zhromaždenie konané vo večerných hodinách bolo ukončené tak, aby nedošlo k neprimeranému rušeniu nočného pokoja. Obec môže tiež zhromaždenie zakázať alebo rozpustiť.

Zákaz zhromaždenia

Zákon o zhromažďovaní práve stanovuje prípady, v ktorých obec musí zhromaždenie zakázať a zároveň uvádza také situácie, kedy obec na základe svojej úvahy zhromaždenie môže zakázať.

Obecný úrad **má povinnosť zhromaždenie zakázať** vtedy, ak:

- by oznámený účel zhromaždenia smeroval k výzve popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie alebo na rozniecovanie nenávisť a neznášanlivosti z týchto dôvodov,
- by oznámený účel zhromaždenia smeroval k výzve dopúšťať sa násilia alebo hrubej neslušnosti,
- by oznámený účel zhromaždenia smeroval k výzve inak porušovať ústavu a zákony,
- sa zhromaždenie má konať na mieste, kde by účastníkom hrozilo závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie,
- na rovnakom mieste a v rovnaký čas sa má podľa skôr doručeného oznámenia konať zhromaždenie a medzi zvolávateľmi nedošlo k dohode o úprave času jeho konania.

Toto všetko sú okolnosti, ktoré je obecný úrad povinný posúdiť a ak dospeje k záveru, že hrozia tieto okolnosti, musí zhromaždenie zakázať.

Príklad z praxe

To, že s názormi prezentovanými účastníkmi zhromaždenia nebude súhlasiť obec alebo jej obyvatelia, kde sa bude zhromaždenie konať, nie je v žiadnom prípade dôvodom na zákaz zhromaždenia alebo jeho rozpustenie. Európsky súd pre ľudské práva výslovne uvádza, že „*Demonštrácia môže byť nepríjemná alebo môže urážať osoby nesúhlasiace s názormi, ktoré zastávajú demonštranti.*“³ Nepripustné je však napríklad vyzývanie na použitie násilia alebo k nenávisti a nepriateľstvu voči iným skupinám obyvateľstva.

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd zabezpečuje nielen právo, aby štát neodôvodnene nezasahoval do slobody zhromažďovania, ale zároveň ukladá štátu aj povinnosť **poskytovať zhromažďovaciemu právu ochranu resp. povinnosť vytvárať podmienky pre výkon tohto práva**. Ide o ochranu zhromaždení pred tzv. protidemonštráciami, ktoré majú v úmysle prekážať alebo rušiť priebeh zhromaždenia násilným spôsobom.

Príklad z praxe

Európsky súd pre ľudské práva túto otázku posudzoval v prípade zhromaždení rakúskej organizácie, ktorá chcela protestovať proti vykonávaniu potratov, pričom sa toto zhromaždenie pokúšali narušiť skupiny ľudí nesúhlasiacich s týmito názormi. Európsky súd v rozhodnutí o tomto prípade uviedol: „*Účastníci demonštrácie musia mať možnosť demonštrovať bez obáv, že budú fyzicky napadnutí ich odporcami; takéto obavy by mohli viesť k odradeniu združení a iných skupín, podporujúcich spoločné názory alebo záujmy, od otvoreného vyjadrovania názorov na silne kontroverzné témy spoločenského života. V demokratickej spoločnosti sa nesmie právo na protidemonštráciu rozšíriť do takej miery, aby bránilo výkonu zhromažďovacieho práva.*“⁴

Podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je však prípustné aj usporiadanie protidemonštrácie, pričom právo zúčastniť sa protidemonštrácie neznamená právo zabraňovať alebo blokovať zhromažďovacie právo iných.

Príklad z praxe

Komisia pre ľudské práva rozhodujúca v rámci Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd posudzovala prípad, kedy britská polícia zakázala pochod združenia Kresťania proti rasizmu a fašizmu, ktoré chcelo protestovať proti nacionalistickým a rasistickým názorom iných skupín. Komisia pre ľudské práva v tejto súvislosti uviedla, že možnosť narušenia zhromaždenia a vzniku konfliktov vyprovokovaných extrémistami nie je automaticky dôvodom pre obmedzenie zhromažďovacieho práva.⁵ Príslušný orgán teda nemôže zakázať jedno zhromaždenie len z toho dôvodu, že by mohlo rušiť iné zhromaždenie.

3 *Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Plattform „Ärzte für das Leben“ c. Rakúsko z 21. júna 1988.*

4 *Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Plattform „Ärzte für das Leben“ c. Rakúsko z 21. júna 1988*

5 *Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Christians Against Racism and Fascism (CA RAF) c. Spojené kráľovstvo zo 16. júla 1980.*

Obecný úrad **môže zhromaždenie zakázať**, ak sa má plánované zhromaždenie konať na mieste, kde je nevyhnutné obmedzenie dopravy a zásobovania a toto obmedzenie by bolo v rozpore so záujmami verejnosti. Ide napr. o situácie, kedy by v mieste hlavného ťahu pochod alebo zhromaždenie mohli spôsobiť dopravný kolaps v meste, alebo by to ohrozilo prechod vozidiel rýchlej záchrannej služby do nemocníc a pod.

Neznamená to však, že obec môže zakázať každé zhromaždenie, kde hrozí obmedzenie dopravy. Zhromaždenie, ktoré obmedzí dopravu možno konať, ak je vopred ohlásené. Takéto zhromaždenia alebo pochody sa potom konajú v súčinnosti s políciou, ktorá zabezpečuje, aby cestná premávka nerušila zhromaždenie nad dohodnutý rámec, a aby bola zároveň zaručená bezpečnosť samotnej premávky. Nestačí teda, ak obecný alebo miestny úrad zakáže zhromaždenie s odôvodnením, že zhromaždenie obmedzí dopravu. Úrad je zároveň povinný zdôvodniť, aké iné záujmy alebo práva iných by toto obmedzenie dopravy ohrozilo a prečo v danom mieste nie je možné dopravu obmedzovať.

Príklad z praxe

V novembri 2003 oznámil zvolávateľ na Miestnom úrade Bratislava – Staré Mesto, že na 17. novembra plánuje zorganizovať pochod v centre Bratislavy cez ulice Hlavné námestie – Sedlárska – Michalská a Námestie SNP. Mestská časť Bratislava – Staré Mesto rozhodla o zákaze zhromaždenia aj pochodu. Svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že Magistrát hlavného mesta Bratislavy nesúhlasí so „zvláštnym užívaním miestnych komunikácií“ za účelom zhromaždenia a pochodu, „nakoľko by došlo k obmedzeniu práv ostatných účastníkov cestnej premávky.“ Mestská časť rozhodla o zákaze napriek tomu, že sa zhromaždenie malo konať v sobotu, kedy je premávka menej frekventovaná a navyše väčšina ulíc, kde sa pochod plánoval bola pešou zónou. Hneď na druhý deň podal zvolávateľ zhromaždenia opravný prostriedok na súd, aby preskúmal zákonnosť rozhodnutia mestskej časti. Súd o žalobe rozhodol v lehote troch dní a rozhodnutie o zákaze zrušil. V rozsudku uviedol, že mestská časť dostatočne neodôvodnila svoje rozhodnutie: „*Odporca vydal rozhodnutie, v ktorom neuviedol, prečo považoval za splnené podmienky uvedené v § 10 ods. 3 zákona o zhromažďovanom práve a akými úvahami bol pri posudzovaní jednotlivých podmienok vedený, preto považuje súd rozhodnutie odporcu za nedostatočne odôvodnené.*“

Obec musí o zákaze zhromaždenia rozhodnúť do troch dní (t.j. 72 hodín) od jeho platného oznámenia, aby organizátori zhromaždení vedeli vopred, či zhromaždenie príslušný úrad nezakázal. Rozhodnutie o zákaze zhromaždenia sa nedoručuje oznamovateľovi, ale vyvesí sa na úradnej tabuli obce a vyhlási miestnym rozhlasom (ak existuje) alebo iným obdobným spôsobom. Vyvesením na úradnej tabuli sa rozhodnutie považuje za doručené zvolávateľovi. Ak zvolávateľ požiada, musí mu úrad vydať písomné rozhodnutie o zákaze. Zvolávateľ teda musí sledovať, či sa do troch dní od doručenia oznámenia neobjavilo na úradnej tabuli rozhodnutie o zákaze zhromaždenia. Pokiaľ obec v lehote troch dní nevyvesí rozhodnutie na svojej úradnej tabuli, môže zvolávateľ zhromaždenie usporiadať (obec je možné kontaktovať aj telefonicky a opýtať sa, či nedošlo k zákazu zhromaždenia).

Ak zvolávateľ zhromaždenia nie je spokojný s rozhodnutím o zákaze zhromaždenia, **môže do 15 dní od jeho doručenia podať opravný prostriedok na súde** (príslušným je krajský súd podľa sídla alebo miesta trvalého bydliska zvolávateľa).

Súd musí o opravnom prostriedku rozhodnúť najneskôr do troch dní. Ak dôvody zákazu zhromaždenia neexistovali, súd zruší rozhodnutie úradu a zvolávateľ môže zhromaždenie usporiadať. Môže to urobiť buď v pôvodnom termíne, alebo - ak sa to už nepodarí - neskôr, pričom ak zvolá zhromaždenie do 30 dní od rozhodnutia súdu, nemusí už úrad zasielať nové oznámenie. Ak sa má zhromaždenie konať neskôr, stačí obec upovedomiť deň pred jeho konaním.

Odporúčanie

Ak má zvolávateľ neistotu v tom, či zhromaždenie príslušný úrad nezakáže, je vhodné zhromaždenie oznámiť aspoň 10 dní vopred. Ak zhromaždenie úrad zakáže, zvolávateľ sa môže obrátiť na súd bez toho, aby musel meniť termín konania zhromaždenia.

Rozpustenie zhromaždenia

Obec môže v zákonom stanovených prípadoch prebiehajúce **zhromaždenie rozpustiť**, pričom je rozdiel, či ide o zhromaždenie riadne oznámené, neoznámené alebo zakázané. Zhromaždenie môže rozpustiť priamo na mieste konania zhromaždenia zástupca obce. Ak predstaviteľ samosprávy nie je prítomný, zhromaždenie môže rozpustiť aj príslušník polície.

Riadne oznámené zhromaždenie môže obec rozpustiť len vtedy, ak sa zhromaždenie tak odchýli od ohláseného účelu, že smeruje k výzve popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie alebo sociálne postavenie alebo na rozniecovanie nenávisť a neznášanlivosti z týchto dôvodov. Obec môže zhromaždenie rozpustiť tiež vtedy, ak smeruje k výzve dopúšťať sa násilia alebo hrubej neslušnosti, prípadne inak porušovať ústavu a zákony, alebo účastníci zhromaždenia páchajú trestné činy a nápravu sa nepodarí zabezpečiť opatreniami proti jednotlivcom. Zhromaždenie je možné rozpustiť aj v prípade, ak zhromaždenie konané vo večerných hodinách pokračuje aj po určenom čase ukončenia.

Neoznámené zhromaždenie možno rozpustiť v tých istých prípadoch ako oznámené zhromaždenia, avšak navyše aj vtedy, ak sa zhromaždenie koná na mieste, kde účastníkom hrozí závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie, alebo ak sa na rovnakom mieste a v rovnaký čas podľa iného doručeného oznámenia koná iné zhromaždenie a zvolávatelia sa nedohodli na úprave času konania zhromaždení, alebo ak sa koná v mieste, kde potrebné obmedzenie dopravy a zásobovania je v závažnom rozpore so záujmom obyvateľstva. To znamená, že ani neoznámené zhromaždenie, ktoré môže byť spontánne, nemôže obec rozpustiť svojvoľne, ale iba z dôvodov stanovených zákonom. Ak zvolávateľ zhromaždenie neohlási, je za porušenie zákona zodpovedný, avšak konanie zhromaždenia to automaticky neohrozí.

Zakázané zhromaždenie bude rozpustené vždy, či už pracovníkom obce alebo policajtom.

Pri rozpustení zhromaždenia zástupca obce alebo policajt vyzve zvolávateľa, aby zhromaždenie ukončil. Ak tak neurobí a účastníci sa nerozídu, oznámi zástupca obce alebo policajt, že zhromaždenie je rozpustené a vyzve ich, aby sa pokojne rozišli. Pri výzve na rozpustenie musia byť zároveň oznámené dôvody rozpustenia zhromaždenia.

Oznamovanie o rozpustení zhromaždenia sa musí vykonávať tak, aby bolo počuteľné a zrozumiteľné všetkých účastníkov (ak je to potrebné, mikrofónom, ampliómom a pod.).

V prípade, že rozpustenie zvolávateľ zhromaždenia alebo niekto z účastníkov považuje za nezákonné (napr. preto, že polícia neoznámila dôvody, prečo zhromaždenie rozpúšťa alebo preto, že nebol dôvod na rozpustenie) môže do 15 dní odo dňa konania zhromaždenia podať námietky na krajskom súde, ktorý rozhodne o tom, či rozpustenie bolo v súlade so zákonom.

Prostriedky ochrany proti nezákonným zásahom obce

V prípade nezákonných zásahov pracovníkov obecného úradu je možné využiť prostriedky na ochranu práv garantovaných zákonom o zhromažďovacom práve.

Proti nezákonnému postupu pracovníka obecného úradu je možné podať **stážnosť** v zmysle zákona č. 152/1998 Z.z. o stážnostiach. Stážnosť môže podať akákoľvek fyzická alebo právnická osoba písomne alebo ústne v záujme jej urýchleného a efektívneho vybavenia. V stážnosti sa možno domáhať ochrany svojich práv, pretože došlo k ich porušeniu alebo k ohrozeniu činnosťou alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy, alebo upozorniť na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie si vyžaduje zásah orgánu verejnej správy. Zo stážnosti musí byť zrejmé, kto ju podáva. Musí obsahovať meno, priezvisko, adresu fyzickej osoby alebo názov a sídlo právnickej osoby, predmet stážnosti a čoho sa sťažovateľ domáha.

Na vybavenie stážnosti proti pracovníkovi obecného úradu je príslušný starosta obce. Príslušný orgán je povinný prešetriť a vybaviť stážnosť do 30 dní odo dňa, keď mu bola stážnosť doručená a po prešetrení sťažovateľa oboznámiť s výsledkom spolu s opatreniami, ktoré boli na odstránenie nedostatkov vykonané. Ak je prešetrovanie stážnosti komplikované vzhľadom na zložitosť prípadu, je možné lehotu na vybavenie stážnosti predĺžiť o ďalších 30 dní. V takom prípade orgán sťažovateľa o predĺžení lehoty na vybavenie stážnosti informuje listom. So stážnosťou na pracovníka obecného úradu sa možno obrátiť aj anonymne.

V prípade, že obec pri ohlasovaní zhromaždenia poruší alebo prekročí svoje právomoci napr. tým, že za použitie verejného priestranstva žiada úhradu alebo neodôvodnene žiada súčinnosť, je možné podať tiež **podnet na okresnú prokuratúru**. Prokurátor je oprávnený na základe zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre podať obci upozornenie za účelom odstránenia porušovania zákonov. Obec je povinná vybaviť upozornenie prokurátora a odstrániť protiprávny stav bez zbytočného odkladu, najneskôr však do 30 dní od doručenia upozornenia prokurátora. O prijatých opatreniach je povinná informovať v rovnakej lehote prokurátora.

Ak s vybavením podnetu alebo stážnosti nie ste spokojní, je možné **obrátiť sa na právnik**a so žiadosťou o právnu pomoc. Ak konaním prokuratúry alebo kontrolného orgánu nebolo získané dostatočné zadostučinenie, možno podať žalobu na nezákonný postup alebo zásah obce alebo polície, prípadne žiadať o primerané finančné zadostučinenie.

PRÁVOMOCI POLÍCIE

Orgány polície plnia svoje úlohy pri zabezpečovaní verejného poriadku a ochrany majetku aj pri niektorých zhromaždeniach, najmä tam, kde hrozí, že môže dôjsť k páchaniu násilia, ohrozovaniu plynulosti dopravy alebo vtedy, ak je z okolností jasné, že je účastníkom zhromaždenia potrebné poskytnúť ochranu. Zvolávatelia zhromaždenia sa môžu priamo obracať na policajný zbor so žiadosťou o poskytnutie ochrany v prípade, že je riziko, že zhromaždenie nebude prebiehať pokojne. Policajný zbor spravidla informujú aj samotné samosprávne orgány a žiadajú ich o vyslanie príslušníkov na zhromaždenia s cieľom zabezpečiť ich nerušený priebeh. Keďže je zákonnou povinnosťou polície chrániť práva občanov, polícia nemá právo zvolávateľa žiadať, aby si na zhromaždenie zabezpečil súkromnú bezpečnostnú službu.

Ak je polícia prítomná na mieste konania zhromaždenia, neznamená to, že zhromaždenie nie je zákonné. Polícia tak plní svoje úlohy ochrancu a zabezpečovateľa verejného poriadku a zasahuje len vtedy, ak je to nevyhnutné. Ako sme už uviedli, polícia nemá dôvod proti účastníkom zhromaždenia zasahovať ani vtedy, ak zhromaždenie nie je ohlásené. Môže zasiahnuť len a len vtedy, ak sa účastníci zhromaždenia správajú tak, že by bolo zhromaždenie možné zakázať, teda dochádza k páchaniu trestnej činnosti, výtržnostiam, výzvam na porušovanie práva iných občanov a pod. Vtedy môže polícia zasiahnuť proti jednotlivcom a podľa okolností môže zhromaždenie rozpustiť a vyzvať všetkých prítomných, aby sa rozišli. Ak účastníci tieto výzvy neposlúchnu, môže polícia podľa okolností použiť aj niektoré donucovacie prostriedky (viď nižšie).

Príklad z praxe

Organizácia Amnesty International v roku 2005 obci riadne oznámila konanie zhromaždenia pred Veľvyslanectvom Bieloruska v Bratislave na protest proti porušovaniu ľudských práv v Bielorusku. Zhromaždenie nebolo obcou zakázané. Pred začatím zhromaždenia účastníci zistili, že polícia zahradila vstup do ulice, na ktorej sa nachádza veľvyslanectvo a odmietla ich do ulice vpustiť s odôvodnením, že existuje dôvodná obava z porušovania verejného poriadku. Najvyšší súd SR rozhodol⁶, že zásah polície bol nezákonný. Súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že na to, aby konaním zhromaždenia na určitom mieste nebol narušený verejný poriadok, dozerá v prvom rade obecný úrad, ktorý je aj oprávnený zhromaždenie zakázať. Podľa súdu zabezpečenie toho, že sa zhromaždenie neuskutoční pri veľvyslanectve, „je možné dosiahnuť len cez zákaz zhromaždenia (...) Toto však môže jedine obec, do právomoci ktorej bolo zverené oprávnenie zhromaždenie aj zakázať.“ Podľa súdu však nie je vylúčené, ak polícia „pre plnenie vlastných úloh aj z vlastného podnetu monitoruje akékoľvek akcie či zhromaždenia“.

Pri zásahoch na zhromaždeniach polícia môže využívať oprávnenia, ktoré jej priznáva zákon č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu SR 1 Sž 48/04 zo dňa 28. júna 2005.

Oprávnenia policajta

Policajt je povinný pred akýmkoľvek zákrokom preukázať svoju príslušnosť k Policajnému zboru, ak to povaha a okolnosti služobného zákroku dovoľujú. Príslušnosť k Policajnému zboru preukazuje policajt služobnou rovnošatou s identifikačným číslom a pri výkone služobnej činnosti aj s menovkou policajta, služobným preukazom alebo ústnym vyhlásením „Polícia“ vo výnimočných prípadoch.

Preukazovanie totožnosti

Policajt je oprávnený požadovať **preukázanie totožnosti** (občiansky preukaz, doklad potvrdzujúci stratu alebo odcudzenie občianskeho preukazu, pas), a to na plnenie úloh podľa zákona (napr. zisťovanie páchatelov trestných činov, priestupkov). Policajt nie je povinný presne informovať toho, koho žiada o legitímáciu, aké má na to dôvody. Avšak nemôže žiadať o preukazovanie totožnosti úplne bezdôvodne. Policajt prekračuje svoje oprávnenia, ak niekoho žiada o občiansky preukaz len z dôvodu, že sa pokojne zúčastňuje na zhromaždení alebo demonstrácii.

Podanie vysvetlenia a predvedenie

Z dôvodu odhaľovania páchatelov priestupkov alebo pri pátraní po osobách a veciach je policajt oprávnený požadovať od osoby potrebné **vysvetlenie** a vyzvať ju, aby sa ihneď alebo v určenom čase dostavila na policajný útvar na spísanie zápisnice o podaní vysvetlenia. Ak osoba nevyhovie výzve bez závažného dôvodu, je policajt oprávnený **predviesť** ju na útvar policajného zboru za účelom podania vysvetlenia. O predvedení je policajt povinný spísať úradný záznam. Zároveň je policajt povinný vypočuť a spísať zápisnicu o podaní vysvetlenia **ihneď** po predvedení.

Na zhromaždeniach by sa nemalo stávať, že polícia „zoberie“ jednotlivca alebo skupinu osôb do policajného auta s tým, že ich potrebuje vypočuť. Ak tieto osoby nepáchajú žiaden priestupok alebo trestný čin, môže ísť len o podanie vysvetlenia a v takých prípadoch je policajt povinný najprv osobu vyzvať, aby prišla na policajnú stanicu a prípadne jej ponúknuť odvoz. Môže sa totiž stať, že účastník zhromaždenia má konkrétne osobné alebo pracovné dôvody, kvôli ktorým sa ihneď na policajnú stanicu nemôže dostať. V takom prípade uvedie polícii svoje dôvody a prípadne navrhne iný termín, na ktorý ho polícia môže predvolať. Predvedenie – vzatie na políciu – je možné len vtedy, ak osoba odmietne podať vysvetlenie bez uvedenia dôvodu.

Policajt je oprávnený predviesť osobu na útvar Policajného zboru aj v prípade, ak odmietne preukázať svoju totožnosť, alebo ak nemôže preukázať hodnoverným spôsobom svoju totožnosť. Hodnovernosť preukázania totožnosti (iný identifikačný doklad, preukaz, potvrdenie inou osobou) posudzuje policajt. Ak policajt totožnosť nezistí **do 24 hodín** od predvedenia osoby, je povinný ju prepustiť.

Čakanie na podanie vysvetlenia niekoľko hodín bez toho, aby bola osoba zaistená z dôvodu spáchania priestupku alebo trestného činu, nie je v súlade so zákonom. Zápisnica o podaní vysvetlenia má byť spísaná ihneď po dostavení sa na policajnú stanicu alebo ihneď po predvedení. Policajt musí do zápisnice uviesť všetko, na čo sa pýtal a čo osoba podávajúca vysvetlenie uviedla. Pred podpísaním zápisnice musí mať osoba podávajúca vysvetlenie právo si zápisnicu prečítať a jej obsah skontrolovať. Používanie telefónu na chodbe policajnej stanice spôsobom, ktorý nie je rušivý, nemôže polícia v týchto prípadoch zakázať.

Vysvetlenie môže odmietnuť len ten, kto by sebe alebo svojej blízkej osobe (napr. matka, súrodenec, manžel, druh) spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania alebo nebezpečenstvo postihu za priestupok. V takom prípade je potrebné do zápisnice uviesť, že odmietate vypovedať z vyššie uvedeného dôvodu. O tom, že možno odmietnuť podať vysvetlenie a z akých dôvodov, je policajt povinný každú osobu poučiť ešte pred spisovaním zápisnice. Ak tak neurobí, poruší zákon. Za odmietnutie vypovedať z vyššie uvedených dôvodov nemožno uložiť žiadny postih. Po spísaní zápisnice policajt buď osobu ihneď prepustí, alebo, ak je tu dôvod na ďalšie stíhanie, odovzdá ju vyšetrovateľovi. Ak sa stane, že policajt nepoučí osobu o možnosti odmietnuť podať vysvetlenie, môže táto osoba žiadať, aby to bolo zaznamenané v zápisnici. Ak to policajt odmietne zaznamenať, možno z tohto dôvodu odmietnuť podpis zápisnice s tým, že dôvodom je porušenie povinnosti policajta poskytnúť poučenie o možnosti odmietnuť podanie vysvetlenia. Policajt v takom prípade musí dôvod odmietnutia podpisu zaznamenať do zápisnice.

Zisťovanie informácií

Pri vyšetrovaní trestných činov, môže policajt zisťovať od jednotlivcov informácie. Znamená to, že policajt sa môže ľudí pýtať a zisťovať rôzne informácie, ktoré smerujú k odhaľovaniu trestných činov. Nesmie sa však pýtať na informácie, ktoré zjavne s trestným činom nesúvisia. Napr. na mobilné telefónne čísla kamarátov, rodičov, na informácie zo súkromia a pod. Tieto informácie policajt môže požadovať napr. aj na ulici.

Zaistenie

Policajt je oprávnený zaistiť osobu (vziať ju na policajný útvar):

- ktorá svojím konaním bezprostredne ohrozuje svoj život alebo svoje zdravie alebo život a zdravie iných osôb alebo majetok,
- pristihnúť pri páchaní priestupku, ak je dôvodná obava, že v ňom bude pokračovať, alebo ak je to nevyhnutne potrebné na riadne objasnenie veci,
- ktorá sa pokúsila o útek pri predvedení a dôvodná obava z jej úteku trvá,
- ktorá na útvar Policajného zboru uráža policajta alebo inú osobu alebo sa správa inak agresívne
- na ktorú bolo vyhlásené medzinárodné policajné pátranie.

Po zaistení je príslušný útvar povinný bezodkladne vydať a odovzdať zaistenej osobe písomné rozhodnutie, v ktorom musí byť uvedený dôvod zaistenia. Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie (v rozhodnutí musí byť aj poučenie o odvolaní). Odvolanie nemá bezprostredne vplyv na to, čo sa bude diať na policajnej stanici. Jeho účelom je, aby nadriadený orgán polície späťne posúdil, či bolo zaistenie v súlade so zákonom. Zaistenie nesmie trvať viac ako **24 hodín**. Ak je na to dôvod, útvar je povinný vydať osobu orgánom činným v trestnom konaní, inak je povinný ju ihneď prepustiť. Ak ide o nepľnoletú osobu, policajt je povinný informovať o zaistení zákonného zástupcu (rodičov). Na požiadanie je policajt povinný umožniť zaistenému bez zbytočného odkladu informovať (aj použitím služobného telefónu) niektorú z blízkych osôb a požiadať advokáta o poskytnutie právnej pomoci.

Ak policajný útvar po 24 hodinách zaisteného neprepustí, je povinný ho odovzdať príslušnému vyšetrovateľovi, ktorý môže voči osobe vzniesť obvinenie a prípadne dať prokurátorovi návrh na vzatie do väzby. Obvinený musí byť v lehote 48 hodín (od prvého zaistenia na polícii) buď prepustený, alebo odovzdaný súdu, ktorý na návrh prokurátora rozhoduje o väzbe. Súd musí o väzbe rozhodnúť v ďalšej v lehote 48 hodín od prevzatia obvineného a v prípade obzvlášť závažných trestných činov v lehote 72 hodín.

Cela policajného zaistenia

Do cely policajného zaistenia (zamrežovaný priestor na policajnej stanici) možno umiestniť len zaistenú osobu (nie osobu predvedenú za účelom podania vysvetlenia). Pred umiestnením zaistenej osoby policajť odoberie osobe veci, ktorými by mohla ohroziť život alebo zdravie svoje alebo iných – o veciach spíše zoznam, ktorý podpíše aj zaistená osoba. Po prepustení sa odoberaté veci musia osobe vrátiť. Ak polícia odoberie nejakú vec osobe, musí mať na to dôvod. Vec musí súvisieť so spáchaním trestného činu alebo priestupku. V takých prípadoch policajť vydá osobe potvrdenie o zaistení vecí s jej presným popisom. Zaistenie vecí nesmie trvať dlhšie ako 90 dní.

Do cely sa vždy umiestňujú oddelene osoby rôzneho pohlavia a mladšie osoby ako 18 rokov oddelene od dospelých. Ak by pobyt v cele mohol ohroziť zdravie osoby, je táto osoba povinná to oznámiť polícii, ktorá môže rozhodnúť o umiestnení do cely na základe posudku lekára. Ak pobyt v cele alebo iné obmedzenie osobnej slobody (čakanie na policajnej stanici z dôvodu zaistenia alebo predvedenia) presiahne viac ako 6 hodín, polícia je povinná osobe poskytnúť primeranú stravu.

Je v rozpore so zákonom, ak polícia predvedie viacero osôb na podanie vysvetlenia naraz (teda osoby, ktoré nespáchali žiaden priestupok) a nechá ich čakať v zamrežovanom priestore. Takýto postup je nedovoleným obmedzovaním osobnej slobody.

Zaistenie cudzinca

Policajť môže zaistiť cudzinca, ktorý sa zdržiava neoprávnené na území SR, alebo ak je to potrebné za účelom tzv. administratívneho vyhostenia. Cudziniec môže byť zaistený len na nevyhnutne potrebný čas, maximálne však 180 dní. Policajný útvar musí bezodkladne vydať rozhodnutie o zaistení, proti ktorému je možné sa odvolať na súd. Policajť je povinný oboznámiť cudzinca v jeho reči s dôvodmi zaistenia, o zaistení je povinný informovať príslušný zastupiteľský úrad ako aj umožniť cudzincovi informovať niekoho z blízkych osôb a jeho právneho zástupcu.

Administratívne vyhostiť možno cudzinca z dôvodov uvedených v § 57 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov napr. ak závažným spôsobom porušuje všeobecne záväzné právne predpisy alebo ohrozuje verejný poriadok. Proti rozhodnutiu o administratívnom vyhostení je možné podať odvolanie, ktoré má odkladný účinok, okrem prípadu, ak cudziniec vstúpi na územie alebo sa zdržiava na území SR bez oprávnenia.

Príklad z praxe

Dňa 24. februára 2005, počas zhromaždenia pri príležitosti prejavu prezidenta USA na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave, zapálili dvaja českí občania malé americké papierové vlajky a mávali nimi nad hlavou. Chceli tak prejaviť nesúhlas s politikou USA. Za okamih k nim pristúpili policajti, odviekli ich a prikázali im vyložiť všetky veci z vreciek a batohu. Následne boli políciou predvedení k podaniu vysvetlenia, kde boli jedenásť hodín zadržávaní v uzamknutej miestnosti a ich všetky veci boli zložené na chodbe. Po jedenástich hodinách boli vyzvaní k podaniu vysvetlenia, po ktorom boli vyhostení a bol im uložený zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky na dobu 10 rokov z dôvodu, že porušili verejný poriadok. Následne na to ich policajti vyviezli na hranice Slovenskej a Českej republiky. Česi proti rozhodnutiu o vyhostení podali odvolanie na Úrad hraničnej a cudzineckej polície. Odvolací orgán podanému odvolaniu vyhovel a rozhodnutia

o vyhostení zrušil pre ich nezákonnosť. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že vyhostení Česi neporušili verejný poriadok a postup polície bol preto v rozpore so zákonom. Odvolací orgán zároveň uznal, že nebol dodržaný zákonný postup, keď okamžite po doručení rozhodnutia boli Česi vyvezení za hranice. Policajti zároveň nedali českým občanom možnosť, aby sa sami dostavili na políciu, ale boli v rozpore so zákonom predvedení. Hoci zákon stanovuje povinnosť spísať zápisnicu o podaní vysvetlenia s osobou ihneď po jej predvedení, museli českí občania v rozpore so zákonom na podanie vysvetlenia čakať jedenásť hodín v uzavretej cele.

Záznamy o osobách

Policajti je oprávnený **vykonávať meranie tela, fotografovať, nahrávať, brať odtlačky prstov, alebo vzorky biologických materiálov** a pod. vtedy, ak policajti nemôže ani na základe nahlásených údajov zistiť totožnosť osoby v evidencii obyvateľstva, ďalej osobe zaistenej, zadržanej, obvinenej z trestného činu, ale napr. aj cudzincovi, ktorý sa neoprávnenne zdržiava na území SR, alebo voči ktorému sa začalo konanie o administratívnom vyhostení z územia SR. V žiadnom prípade polícia nemôže vykonávať tieto záznamy o osobách, ktoré predviedla na policajnú stanicu na podanie vysvetlenia – teda o osobách, od ktorých polícia len získava informácie, aby zistila, či bol spáchaný trestný čin alebo priestupok.

Spracúvanie informácií o osobách

Polícia v rámci svojich úloh zaisťovať poriadok a bezpečnosť je oprávnená zhromažďovať osobné údaje o jednotlivcoch a skupinách. Polícia je tiež oprávnená vyhotovovať videozáznamy alebo audiozáznamy z verejne prístupných miest (napr. aj zo zhromaždení alebo zo zákrokov polície na ulici a pod.). Ak polícia niekde nainštaluje priemyselné kamery, je povinná takúto informáciu vhodným spôsobom zverejniť. V žiadnom prípade však tieto záznamy z verejných priestranstiev nemajú slúžiť na získavanie záznamov o tom ako vyzerajú jednotliví účastníci zhromaždení. Ak pri takýchto akciách polícia zachytáva na kameru detailné zábery tváří a postáv jednotlivých osôb, ide už o zber identifikačných znakov o osobe, ktorý je dovolený v presne zákonom stanovených prípadoch (pozri vyššie Záznamy o osobách). Každý má právo písomne požiadať policajný zbor o poskytnutie informácie, aké osobné údaje polícia spracúva o jeho osobe. Policajný zbor je povinný bezplatne žiadateľovi odpovedať do 30 dní od doručenia písomnej žiadosti.

Prehliadka osoby

Policajti je oprávnený presvedčiť sa, či osoba, voči ktorej sa vykonáva zákrok (napr. pri predvádzaní, zaistení) nemá pri sebe zbraň (napr. ju môže prehmatávať alebo prehliadnúť vrecká).

Osobnú prehliadku (detailnejšie prehľadanie aj s prípadným vyzlečením šiat) možno vykonať vtedy, ak je podozrenie, že osoba má pri sebe vec dôležitú pre trestné stíhanie, zbraň alebo inú vec, ktorou by mohol ohroziť seba a iných. Na osobnú prehliadku musí mať policajti spravidla príkaz súdu alebo prokurátora. Osobnú prehliadku musí vykonať vždy osoba rovnakého pohlavia. Pred výkonom osobnej prehliadky je policajný orgán povinný vyzvať osobu na vydanie hľadanej veci.

Príklad z praxe

Porušenia práva na osobnú slobodu a súkromie predstavoval zásah polície v novembri 2001 v Bratislave. Študentka na ulici sledovala zhromaždenie, v rámci ktorého sa niekoľkí aktivisti pokúšali vyvesiť transparent na budovu Burzy cenných papierov. Polícia na mieste zasiahla a okrem aktivistov vyzvala aj študentku, aby s nimi išla na policajné oddelenie. Na policajnej stanici ju držali v zamrežovanom priestore s ostatnými, kde čakali na podanie vysvetlenia asi tri hodiny. Ešte predtým však policajтка vykonala osobnú prehliadku študentky vyložením všetkých osobných vecí a vyzlečením donaha, a to napriek tomu, že na to polícia nemala súdny príkaz ani iný, zákonom stanovený dôvod. Po podaní vysvetlenia policajný technik zaznamenal výšku, farbu očí a vlasov študentky, výslovnosť písmena „R“ a urobil aj fotografie s jej tvárou a tabuľkou s číslom. Študentka však nebola ani zaistená pre spáchanie priestupku a nebola ani obvinená z trestného činu. Prepustili ju po siedmich hodinách. Študentka sa obrátila na Ústavný súd SR so sťažnosťou pre porušenie jej práva na osobnú slobodu, pretože ju polícia neoprávnene zadržovala na policajnej stanici a práva na súkromie, pretože polícia neoprávnene zhromažďovala údaje o jej osobe. Ústavný súd rozhodol o tom, že práva študentky boli porušené, a zároveň polícii prikázal zničiť neoprávnene získané osobné údaje.⁷ Ústavný súd v rozhodnutí uviedol: „...zápisnica o podaní vysvetlenia mala byť s navrhovateľkou spísaná ihneď po predvedení, navrhovateľka nemala byť umiestnená do uzamknutej miestnosti a vzhľadom na to, že účelom predvedenia bolo iba podanie vysvetlenia na základe § 17 ods. 1 zákona o Policajnom zbore, policajti neboli oprávnení na snímanie identifikačných znakov podľa § 20a zákona o Policajnom zbore a navyše aj po vykonaní týchto úkonov naďalej obmedzovať osobnú slobodu navrhovateľky jej umiestnením do uzamknutej miestnosti.“ K osobnej prehliadke študentky ústavný súd konštatoval: „...vzhľadom na konkrétne okolnosti, za akých došlo k výkonu oprávnenia presvedčiť sa, či osoba, nemá pri sebe zbraň, teda že navrhovateľke bolo nariadené vyzliecť sa donaha a potom jej boli skontrolované všetky veci, bolo zasiahnuté do jej nedotknuteľnosti a súkromia. K porušeniu navrhovateľkinho práva podľa čl. 16 ods. 1 ústavy došlo hrubou neprimeranosťou tohto zásahu k okolnostiam prípadu.“

Donucovacie prostriedky

Donucovacími prostriedkami sú napr. hmaty, chvaty, údery, kopy sebaobrany, obušky, slzáky, paralyzátory, putá, vytlačanie autami, vodné striekačka, úder zbraňou, použitie zbrane apod. Platí, že pred použitím každého z donucovacích prostriedkov je policajt povinný vždy najprv vyzvať osoby, voči ktorým zasahuje, na upustenie od konania s upozornením, že bude použitý donucovací prostriedok. Od výzvy môže upustiť len vtedy, keď je sám alebo iná osoba ohrozená a vec neznesie odklad. Nie je prípustné, aby policajt používal donucovanie prostriedky v prípadoch, keď sa osoba zákroku polície nebráni.

Na **použitie pút** je policajt oprávnený napr. pri predvádzaní alebo zaistení, ak osoba napriek výzve kladie **aktívny odpor**, napáda policajta alebo iné osoby alebo poškodzuje majetok. Ďalej je možné použiť putá pri úkonoch s predvedenými alebo zaistenými, ak je dôvodná obava, že sa osoba pokúsi o útek. **Hmaty a chvaty** je policajt oprávnený použiť napr. aj pri predvádzaní alebo zaistení osoby, ktorá kladie **pasívny odpor**, alebo ktorá kladie odpor pri snímaní identifikačných znakov.

⁷ *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. januára 2004, Sp.zn. III. ÚS 204/02*

Účastníkov zhromaždenia môžu policajti vytláčať motorovými vozidlami alebo koňmi, alebo môžu použiť vodnú striekačku, ak dochádza k narúšaniam pokojného priebehu zhromaždenia, účastníci sa po skončení podujatia pokojne nerozídu alebo páchajú trestné činy a nie je možné inak zasiahnuť.

O tom, ktorý z donucovacích prostriedkov policajti použije, rozhoduje sám policajt podľa konkrétnej situácie. Jeho forma však nesmie byť neprimeraná v porovnaní so správaním osôb, voči ktorým zasahuje. Policajti je pri každom zákroku povinný zachovávať česť, vážnosť a dôstojnosť osoby a nepripustiť, aby vznikla občianová bezdôvodná ujma, a aby zásah do jeho práv prekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie sledovaného účelu. **Policajta možno pri výkone jeho právomocí fotografovať**, alebo vyrábať videozáznamy. Policajt nie je oprávnený takýto záznam osobe odobrať.

Príklad z praxe

Ústavný súd SR rozhodol o tom, že mestská polícia porušila ústavu, keď organizátorom petície zakázala fotografovať policajta pri výkone služobnej činnosti. Skupina občanov zorganizovala v Prešove pred Mestským úradom petíciu za vyvesenie tibetskej vlajky ako znaku solidarity s bojom Tibetu za nezávislosť. Proti umiestneniu stolíka s petičnými hárkami a zberu podpisov pred mestským úradom zasiahla mestská polícia. Požadovala od organizátorov povolenie na zabratie verejného priestranstva a žiadala ich, aby sa presunuli pred inú budovu. Pri komunikácii s mestskými policajtmi sa jeden z organizátorov pokúsil urobiť fotodokumentáciu, čo mu polícia zakázala. Organizátori sa so sťažnosťou obrátili na ústavný súd pre porušenie petičného práva a práva na informácie. Ústavný súd rozhodol, že postup polície bol v rozpore s ústavným právom na získavanie informácií. Ústavný súd zdôraznil, že každá osoba vystupujúca na verejnosti, teda aj policajt ako verejný činiteľ musí pri výkone svojej funkcie strpieť zvýšenú kontrolu verejnosti nad svojou činnosťou. Policajti sa pri výkone svojej funkcie nemôže obhajovať právom na ochranu súkromia „Podľa právneho názoru ústavného súdu za súčasť základného práva na súkromie a ani za prejav osobnej povahy nemožno u verejného činiteľa – zamestnanca mestskej polície považovať výkon jeho zákonom upravenej služobnej právomoci na verejnosti.“⁸

Zranenie

Ak ste boli zranení pri zákroku polície, ihneď po prepustení sa dajte ošetriť najbližším lekárom. Lekárovi je potrebné oznámiť aj to, kým a ako ste boli zranení – takto sa informácia dostane aj do lekárskej správy. Ak policajt spáchal trestný čin, je potrebné podať popri písomnej sťažnosti aj trestné oznámenie na príslušnej prokuratúre.

Neuposlúchnutie výzvy verejného činiteľa

Neuposlúchnutie výzvy verejného činiteľa (napr. ignorovaním výzvy policajta na upustenie od určitého konania, neposlúchnutie výzvy opustiť určité miesto apod.) je priestupkom proti verejnému poriadku, za ktorý je možné uložiť pokutu 1000,-Sk.

Útok na verejného činiteľa

Použitie násillia proti policajtovi alebo spôsobenie škody pri výkone právomoci policajta, môžu byť klasifikované ako trestný čin útoku na verejného činiteľa s hrozbou trestu odňatia slobody od jedného do piatich rokov.

⁸ *Nález Ústavného súdu SR z 5. januára 2001, Sp. zn. II. ÚS 44/00*

Prostriedky ochrany proti nezákonným zásahom polície

Proti nezákonnému postupu policajta je možné podať **sťažnosť**. Presne identifikovať možno policajta najmä prostredníctvom čísla, ktoré nosí na vrecku uniformy. Ak to nie je možné, stačí popis policajta a identifikácia miesta a času zákroku. Vždy je možné podať sťažnosť veliteľovi príslušného policajného oddelenia, a to či už priamo na policajnej stanici alebo písomne doporučenou poštou. Sťažovať sa možno aj počas výsluchu policajta alebo počas umiestnenia do cely policajného zaistenia. Každý policajt je povinný takúto sťažnosť zaznamenať a odovzdať ju na vybavenie svojmu veliteľovi. V akom čase a akým spôsobom je potrebné podať sťažnosť treba vyhodnotiť vzhľadom na konkrétne okolnosti. Niekedy pomôže sťažnosť už počas vykonávania zákroku na polícii, inokedy je možné, že takáto sťažnosť by prípadnú napätú situáciu medzi policajtom a jednotlivcom len vyostřila (k procesu vybavovania sťažnosti pozri bližšie v časti Prostriedky ochrany proti nezákonným zásahom obce).

Okrem veliteľa príslušného policajného útvaru je možné využiť aj kontrolné mechanizmy, ktoré polícia zriadila na centrálnej úrovni s cieľom prešetrovať zákonnosť postupu policajtov. Sťažnosť je možné adresovať napr. na odbor kontroly príslušného okresného riaditeľstva PZ ako aj na Úrad kontroly ministra vnútra (Pribinova 2, 812 72 Bratislava) alebo na Úrad inšpekčnej služby Policajného zboru (Pribinova 2, 812 72 Bratislava). O organizačnej štruktúre Policajného zboru, adresách a telefonických kontaktoch sa možno dozvedieť aj z internetovej stránky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky www.minv.sk.

OCHRANA PRED PORUŠOVANÍM ZHROMAŽĎOVACIEHO PRÁVA

Priestupky

Porušenie niektorých povinností uložených v zákone o zhromažďovacom práve alebo niektoré druhy konania súvisiace so zhromaždením sa považujú za priestupok proti zhromažďovaciemu právu⁹. Podľa zákona o zhromažďovacom práve sa priestupky delia do dvoch kategórií, podľa toho, či sa priestupku dopustil zvolávateľ zhromaždenia alebo iné osoby.

Zvolávateľ sa dopustí priestupku, ak:

- **Zvoláva alebo usporadúva zhromaždenie bez toho, že by splnil oznamovaciu povinnosť.** Napr. ak zvolávateľ usporiada zhromaždenie bez oznámenia obci, ak oznámi zhromaždenie menej ako päť dní pred dňom jeho konania a zhromaždenie usporiada (okrem situácií, keď obec súhlasí s prijatím oznámenia o zhromaždení aj v kratšej lehote), ak oznámenie zhromaždenia neobsahuje všetky náležitosti podľa zákona alebo nie je v lehote doplnené. Oznámenie, ktoré napriek výzve obce nebolo v lehote doplnené, sa nepovažuje za platné, a preto zvolaním a usporiadaním zhromaždenia sa zvolávateľ dopustí priestupku.
- **Usporiadúva zhromaždenie, ktoré bolo zakázané .**

⁹ Ustanovenie § 14 zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve.

- **Závažne poruší inú povinnosť zvolávateľa podľa tohto zákona.** Ide o porušenie iných povinností zvolávateľa stanovených zákonom o zhromažďovacom práve, pričom podmienkou je, aby porušenie povinnosti bolo závažné – t.j. spôsobilo závažný následok. Uvedená formulácia zákona je pomerne nejasná, keďže viacero povinností zvolávateľa stanovených v zákone o zhromažďovacom práve je neurčitých. Ide napríklad o povinnosť zvolávateľa zabezpečiť „potrebný počet spôsobilých usporiadateľov“ starších ako 18 rokov, pričom zo zákona nie je jasné, aký je potrebný počet zvolávateľov. Proti nesprávnemu alebo subjektívnemu výkladu týchto povinností možno podať opravný prostriedok.

Iná osoba sa dopustí priestupku, ak:

- **Neuposlúchne poriadkové opatrenia zvolávateľa** alebo určených usporiadateľov zhromaždenia alebo týmto osobám bráni v plnení ich povinností.
- **Neoprávnene sťažuje účastníkom zhromaždenia prístup na zhromaždenie** alebo im v tom bráni.
- **Ako účastník zhromaždenia má pri sebe strelnú zbraň alebo výbušninu alebo iné predmety**, ktorými možno ublížiť na zdraví, a ak možno z okolností alebo z jeho správania usudzovať, že sa majú použiť na násilie alebo na hrozbu násilím. Pri „iných predmetoch“ platí, že musí ísť nielen o predmety, ktorými možno ublížiť na zdraví (t.j. akýkoľvek tvrdší predmet, napr. dáždňik, transparent, zväzok kľúčov), ale zároveň musí z existujúcich okolností alebo z momentálnej situácie na zhromaždení vyplývať, že sa tento predmet má použiť na násilie alebo hrozbu násilím. Môže ísť napr. o prípad, keď má účastník zhromaždenia v rukách nôž, boxer alebo baseballovú pálku a na zhromaždení sa prednášajú agresívne alebo neznašanlivé prejavy namierené proti inej skupine obyvateľov.
- **Neoprávnene vnikne do zhromaždenia.** Ide o prípady zhromaždení, ktoré síce nepodliehajú oznamovacej povinnosti, ale sú zhromaždeniami podľa zákona o zhromažďovacom práve. Napr. sú to zhromaždenia usporadúvané právnickými osobami prístupné len ich členom alebo pracovníkom a menovite pozvaným hosťom alebo zhromaždenia menovite pozvaných osôb v uzavretých priestoroch.
- **Neprístojným správaním bráni účastníkom v splnení účelu zhromaždenia.** Napr. ak sa účastníci protidemónštrácie snažia zabrániť zhromaždeniu, aby sa presunulo po vopred plánovanej a oznámenej trase na iné miesto, môže tiež ísť o narušenie zhromaždenia hádzaním rôznych predmetov do zhromaždenia alebo aj nadmerným hlukom, pre ktorý si účastníci zhromaždenia nemôžu vymieňať informácie a názory podľa oznámeného účelu zhromaždenia. Nie každé hlučné vyjadrenie nesúhlasu voči zhromaždeniu, ktoré je účastníkom zhromaždenia nepríjemné, však možno považovať za priestupok alebo za porušenie verejného poriadku. Je potrebné, aby bolo právo na ochranu zhromaždenia vyvážené právom iných ľudí prejavit' voči zhromaždeniu svoj nesúhlasný postoj.
- **Bráni účastníkom zhromaždenia, aby sa pokojne rozišli.** Ide napr. o blokovanie účastníkov zhromaždenia účastníkmi protidemónštrácie tým, že obkolesia účastníkov zhromaždenia a tým im bránia rozísť sa po skončení zhromaždenia.

Za priestupok proti zhromažďovaciemu právu môže byť uložená pokuta do výšky 1000,- Sk. Podnet na začatie priestupkového konania môže dať ktokoľvek. O priestupkoch rozhodujú obvodné úrady, pričom získavať dôkazy svedčiace o spáchaní priestupku môžu aj orgány Policajného zboru. Proti rozhodnutiu o priestupku je možné podať odvolanie.

Trestné činy

Niektoré spoločensky nebezpečné konanie súvisiace s výkonom zhromažďovacieho práva sa považujú za trestný čin porušovania slobody združovania a zhromažďovania alebo za trestný čin výtržníctva.¹⁰

Trestného činu porušovania slobody združovania a zhromažďovania podľa § 195 Trestného zákona sa dopustí *ten, kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy obmedzuje vo výkone jeho zhromažďovacieho práva, alebo kto sa v súvislosti so zhromaždením, ktoré podlieha oznamovacej povinnosti, násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia protiví poriadkovým opatreniam zvolávateľa alebo určených usporiadateľov takého zhromaždenia*. Tohto trestného činu sa môže dopustiť ten, kto inému neoprávnene bráni, aby zhromaždenie zvolal, zúčastnil sa zhromaždenia, alebo na ňom aktívne vystupoval. Páchateľ musí brániť zhromažďovaciemu právu použitím fyzickej sily, alebo sa jej použitím vyhrážať bezprostredne alebo aj do budúcnosti. Tohto trestného činu sa dopustí aj ten, kto sa protiví poriadkovým opatreniam organizátorov zhromaždenia napr. tým, že napriek upozorneniu slovne alebo fyzicky napáda účastníkov zhromaždenia. Aj v tomto prípade musí páchateľ použiť fyzickú silu alebo sa ňou vyhrážať, ale len bezprostredne.

Trestného činu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. b) Trestného zákona sa dopustí *ten, kto verbálne alebo fyzicky, verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom hrubým spôsobom ruší zhromaždenie občanov*. Aby došlo k spáchaniu tohto trestného činu, musí ísť o fyzické násilie alebo o ústny prejav vo forme hrubej urážky, ktorý vzbudzuje obavy o bezpečnosť zdravia alebo majetku účastníkov zhromaždenia a zároveň priebeh zhromaždenia ruší.

Oznámiť páchanie trestného činu môže ktokoľvek prokuratúre alebo polícii. Oznámenie sa môže urobiť ústne do zápisnice na polícii alebo aj písomne na adresu polície alebo prokuratúry.

¹⁰ Ustanovenie § 195 a § 364 Trestného zákona (zákon č. 300/2005 Z.z.)

ZHROMAŽDENIE VERZUS VEREJNÉ KULTÚRNE PODUJATIE

Je potrebné poukázať na to, že **zhromaždením nie sú verejne prístupné divadelné a filmové predstavenia, koncerty, hudobné a tanečné produkcie, výstavy, festivaly či tanečné zábavy a iné akcie v oblasti spoločenskej zábavy**. Ohlasovanie a podmienky pre realizáciu takýchto podujatí upravuje zákon č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

Ak chcete zorganizovať podujatie, ktoré má prvok spoločenskej zábavy (napr. chcete púšťať film alebo hudbu) musíte obci nahlásiť konanie verejného kultúrneho podujatia. Vzhľadom na to, že pôjde o realizáciu autorských práv napr. filmovej spoločnosti alebo hudobnej skupiny, na verejné vykonanie týchto autorských diel **musí usporiadateľ uzatvoriť licenčnú zmluvu** s organizáciou zastupujúcou práva autorov (napr. LITA, SOZA) a za vykonanie týchto diel zaplatiť. Obec však platné ohlásenie verejného kultúrneho podujatia nemôže podmieňovať uzatvorením licenčnej zmluvy. Zákon o verejných kultúrnych podujatiach obci totiž takúto právomoc nedáva. Zodpovednosť za prípadné porušenie autorského zákona nesie sám zvoľávateľ. Povinnosť dodržiavať autorské práva má aj zvoľávateľ zhromaždenia. Ak ide o živý koncert, nie je potrebné uzatvárať licenčnú zmluvu s organizáciou zastupujúcou práva autorov.

Verejné kultúrne podujatie môže usporiadať právnická alebo fyzická osoba staršia ako 18 rokov, ktorá je povinná najneskôr 7 dní pred konaním podujatia písomne oznámiť zámer usporiadať podujatie obci, na území ktorej sa má podujatie konať. V oznámení je potrebné uviesť označenie a adresu usporiadateľa, názov a obsahové zameranie podujatia, miesto a čas jeho konania. Tak ako konanie zhromaždenia, ani usporiadanie verejného kultúrneho podujatia nepodlieha povoleniu obce.

Obec môže zakázať podujatie, ktoré sa má konať na mieste, kde by jeho účastníkom hrozilo závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie, alebo kde by konanie podujatia obmedzovalo verejnú dopravu alebo zásobovanie obyvateľstva. Proti zákazu podujatia je možné sa odvolať. Obec je oprávnená dozeráť, či sa podujatie koná v súlade s oznámením. Ak sa na podujatí porušujú ľudské práva a slobody, obec podujatie zakáže alebo ho preruší. Podujatie možno zakázať aj z toho dôvodu, že sa jeho konanie neoznámilo obci, alebo by bolo v rozpore so zákonom o verejných kultúrnych podujatiach.

Usporiadateľovi, ktorý je právnickou osobou, môže obec za nesplnenie oznamovacej povinnosti, za usporiadanie podujatia, ktoré bolo zakázané, ako aj za porušenie iných povinností usporiadateľa uložiť pokutu do 10 000,- Sk. Fyzická osoba sa však dopustí priestupku proti verejnému poriadku len vtedy, ak poruší podmienky určené na ochranu verejného poriadku pri konaní verejných kultúrnych podujatí alebo neoprávnene zaberie verejné priestranstvo. Za tento priestupok môže byť uložená pokuta do výšky 3 000,- Sk.

Súčasťou zhromaždení či verejných kultúrnych podujatí často býva aj poskytovanie služieb alebo predaj napr. výrobkov alebo publikácií účastníkov, ktoré sa vykonávajú prostredníctvom osobitných zariadení napr. stánkov alebo stolov. Za umiestnenie takýchto zariadení na verejnom priestranstve je fyzická alebo právnická osoba, ktorá verejné priestranstvo takto užíva, povinná zaplatiť **daň za užívanie verejného priestranstva**. Základom dane za užívanie verejného priestranstva je výmera užívaného verejného priestranstva v m² za 1 deň a platí sa obci, na ktorej území sa užívané verejné priestranstvo nachádza. Podmienky pre zaplatenie tejto dane obec bližšie stanoví vo Všeobecne záväznom nariadení.

Zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve

z 27. marca 1990

Zmeny: 175/1990 Zb., 515/2003 Z.z.

Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky
sa uznieslo na tomto zákone:

Úvodné ustanovenia

§ 1

- (1) Občania majú právo pokojne sa zhromažďovať.
- (2) Výkon tohto práva slúži občanom na využívanie slobody prejavu a ďalších ústavných práv a slobôd, na výmenu informácií a názorov a na účasť na riešení verejných a iných spoločných záležitostí vyjadrením postojov a stanovísk.
- (3) Za zhromaždenie sa podľa tohto zákona považujú aj pouličné sprievody a manifestácie.
- (4) Na zhromaždenie nie je potrebné predchádzajúce povolenie štátneho orgánu.
- (5) Sú zakázané zhromaždenia v okruhu 100 m od budov zákonodarných zborov alebo od miest, kde tieto zbory rokujú.

§ 2

Za zhromaždenie podľa tohto zákona sa nepovažujú:

- a) zhromaždenia osôb súvisiace s činnosťou štátnych orgánov upravené inými právnymi predpismi;
- b) zhromaždenia súvisiace s poskytovaním služieb;
- c) iné zhromaždenia neslúžiace účelu uvedenému v § 1 ods. 2.

Zvolanie zhromaždenia

§ 3

Zhromaždenie môže zvolať občan starší ako 18 rokov alebo československá právnická osoba alebo skupina osôb (ďalej len „zvolávateľ“).

§ 4

- (1) Zhromaždenia sa musia oznamovať obci (§ 16) s výnimkou:
 - a) zhromaždení usporadúvaných právnickými osobami prístupných len ich členom alebo pracovníkom a menovite pozvaným hosťom;
 - b) zhromaždení usporadúvaných cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami v kostole alebo v inej modlitebni, procesií, púti a iných sprievodov a zhromaždení slúžiacich na prejavy náboženského vyznania;
 - c) zhromaždení konaných v obydlíach občanov;
 - d) zhromaždení menovite pozvaných osôb v uzavretých priestoroch.
- (2) Na zhromaždenie, ktoré podlieha oznamovacej povinnosti, môže obec vyslať svojho zástupcu, ktorému je zvolávateľ povinný vytvoriť podmienky na riadne plnenie jeho úloh, najmä mu umožniť sledovanie priebehu zhromaždenia a vykonanie úkonov nevyhnutných na prípadné rozpustenie zhromaždenia.
- (3) Obec môže určiť miesto v obci, kde možno konať zhromaždenie na účel uvedený v § 1 ods. 2 bez oznámenia. Pritom môže určiť dobu, v ktorej sa také zhromaždenia nesmú konať.

§ 5

(1) Zvolávateľ je povinný zhromaždenie písomne oznámiť obci tak, aby obec oznámenie dostala aspoň 5 dní vopred. Obec môže v odôvodnených prípadoch prijať oznámenie aj v kratšej lehote. Za právnickú osobu predloží oznámenie ten, kto je v tejto veci splnomocnený konať v jej mene. Oznámenie sa môže predložiť aj osobne v pracovný deň v dobe medzi ôsmou a pätnástou hodinou. Obec vytvorí podmienky, aby sa oznámenia mohli riadne prijímať.

(2) V oznámení musí zvolávateľ uviesť:

- a) účel zhromaždenia, deň a miesto jeho konania a čas začatia; ak ide o zhromaždenie na verejnom priestranstve, aj predpokladaný čas jeho ukončenia;
- b) predpokladaný počet účastníkov zhromaždenia;
- c) opatrenia, ktoré urobí, aby sa zhromaždenie konalo v súlade so zákonom, najmä počet usporiadateľov, ktorých na organizáciu zhromaždenia určí, a spôsob ich označenia;
- d) ak má ísť o pouličný sprievod, východiskové miesto, cestu a miesto ukončenia;
- e) meno, priezvisko, rodné číslo a bydlisko zvolávateľa, u právnickej osoby jej názov a sídlo a meno, priezvisko a bydlisko toho, kto je splnomocnený v tejto veci konať v jej mene;

f) meno, priezvisko a bydlisko toho, kto je splnomocnený konať v zastúpení zvolávateľa.

(3) Ak sa má zhromaždenie konať pod šírým nebom mimo verejných priestranstiev, je zvolávateľ povinný k oznámeniu priložiť súhlas toho, kto je vlastníkom, prípadne užívateľom pozemku.

(4) Ak sa oznámenie predloží osobne, obec to zvolávateľovi písomne potvrdí s uvedením dňa a hodiny, keď bola oznamovacia povinnosť splnená.

(5) Ak zvolávateľ neuvedie údaje podľa odseku 2 a odseku 3 alebo ak sú uvedené údaje neúplné alebo nepresné, obec na to zvolávateľa pri osobnom predložení oznámenia upozorní s tým, že ak tieto vady nebudú odstránené, nepôjde o platné oznámenie. Zvolávateľ je povinný na mieste oznámenie potrebným spôsobom doplniť alebo upraviť. Ak bolo oznámenie predložené iným spôsobom, obec zvolávateľa na vady bezodkladne písomne upozorní. Povinnosť zvolávateľa podľa odseku 1 je splnená, ak vady oznámenia boli odstránené v lehote tam uvedenej.

§ 6

Oprávnenia a povinnosti zvolávateľa

(1) Zvolávateľ je oprávnený robiť všetky opatrenia na zvolanie zhromaždenia. Najmä je oprávnený v súlade s oznámeným účelom zhromaždenia osobne alebo písomne alebo inak pozývať na účasť na ňom. Zvolávateľ má tiež právo, aby pozvanie na zhromaždenie bolo vo vhodnom čase vyhlásené miestnym rozhlasom. Obce a štátne orgány a organizácie podľa možnosti a okolností poskytujú zvolávateľovi pomoc.

(2) Oprávnenie zvolávateľa podľa odseku 1 zaniká, ak nebola platne splnená oznamovacia povinnosť podľa § 5 alebo ak bolo zhromaždenie zakázané.

(3) Ak je dôvodná obava, že zhromaždenie bude rušené, môže zvolávateľ požiadať obec alebo príslušný útvar Policajného zboru, aby sa zhromaždeniu poskytla ochrana.

(4) Zvolávateľ je oprávnený vydávať priamo alebo s pomocou usporiadateľov účastníkom pokyny na zabezpečenie riadneho priebehu zhromaždenia.

(5) Zvolávateľ je povinný

a) poskytnúť obci na jej žiadosť súčinnosť nevyhnutnú na zabezpečenie riadneho priebehu zhromaždenia a splniť povinnosti ustanovené osobitnými právnymi predpismi;

b) zabezpečiť potrebný počet spôsobilých usporiadateľov starších ako 18 rokov;

c) riadiť priebeh zhromaždenia tak, aby sa podstatne neodchylovalo od účelu

zhromaždenia uvedeného v oznámení;

d) dávať záväzné pokyny usporiadateľom;

e) dbať o pokojný priebeh zhromaždenia a robiť opatrenia, aby sa nenarušoval;

f) zhromaždenie ukončiť.

(6) Ak sa zvolávateľovi po narušení pokojného priebehu zhromaždenia nepodarí zaistiť nápravu, požiada o potrebnú pomoc obec alebo útvar Policajného zboru. Môže tak urobiť tiež, ak sa účastníci po ukončení zhromaždenia pokojne nerozídu.

(7) Ak zo zhromaždenia vzíde petícia, postupuje sa podľa osobitných predpisov. 1)

(8) Ustanovenia predchádzajúcich odsekov sa primerane vzťahujú aj na zhromaždenia, ktoré sa podľa § 4 nemusia oznamovať.

§ 7

Povinnosti účastníkov zhromaždenia

(1) Účastníci zhromaždenia sú povinní dbať na pokyny zvolávateľa a usporiadateľov podľa § 6 a zdržať sa všetkého, čo by narušilo riadny a pokojný priebeh zhromaždenia.

(2) Po ukončení zhromaždenia sú jeho účastníci povinní pokojne sa rozísť. Ak je zhromaždenie rozpustené, sú povinní bez meškania opustiť miesto zhromaždenia. V rozchode sa im nesmie žiadnym spôsobom brániť.

(3) Účastníci zhromaždenia nesmú mať pri sebe strelné zbrane alebo výbušniny. Takisto nesmú mať pri sebe iné predmety, ktorými možno ublížiť na zdraví, ak možno z okolností alebo zo správania účastníkov usudzovať, že sa majú použiť na násilie alebo hrozbu násilím.

Úlohy obce

§ 8

Obec môže s ohľadom na miestne podmienky alebo na verejný poriadok navrhnúť zvolávateľovi, aby sa zhromaždenie konalo na inom mieste alebo v iný čas.

§ 9

Obec môže zvolávateľovi uložiť, aby zhromaždenie konané vo večerných hodinách bolo ukončené tak, aby nedošlo k neprimeranému rušeniu nočného pokoja.

§ 10

(1) Obec, ktorej sa zhromaždenie oznámilo, ho zakáže, ak by oznámený účel zhromaždenia smeroval k výzve:

a) popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmysľovanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie alebo na roznečovanie nenávisťi a neznášanlivosti z týchto dôvodov;

b) dopúšťať sa násilia alebo hrubej neslušnosti;

c) inak porušovať ústavu a zákony.

(2) Obec zhromaždenie zakáže aj vtedy, ak

a) sa má konať na mieste, kde by účastníkom hrozilo závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie,

b) na rovnakom mieste a v rovnaký čas sa má podľa skôr doručeného oznámenia konať zhromaždenie a medzi zvolávateľmi nedošlo k dohode o úprave času jeho konania; ak nemožno určiť, ktoré oznámenie bolo doručené skôr, rozhodne sa za účasti zástupcov zvolávateľa žrebovaním.

(3) Obec môže zhromaždenie zakázať, ak sa má konať v mieste, kde by potrebné

obmedzenie dopravy a zásobovania bolo v závažnom rozpore so záujmom obyvateľstva, ak možno bez neprimeraných ťažkostí konať zhromaždenie inde bez toho, že by sa tým maril oznámený účel zhromaždenia.

(4) Obec nemôže zhromaždenie zakázať z dôvodov uvedených v odsekoch 2 a 3, ak zvolávateľ prijal návrh obce podľa § 8.

§ 11

(1) O zákaze zhromaždenia (§ 10) alebo čase jeho ukončenia (§ 9) rozhodne obec bezodkladne, najneskôr však do troch dní od okamihu, keď dostala platné oznámenie.

(2) Obec písomne vyhotovenie rozhodnutia vyvesí na svojej úradnej tabuli a rozhodnutie vyhlási miestnym rozhlasom alebo iným obdobným spôsobom; pokiaľ sa má zhromaždenie konať na území dvoch alebo viacerých obcí, obvodný úrad zabezpečí, aby jeho rozhodnutie bolo vyhlásené v obciach, v ktorých sa zhromaždenie má konať. Vyvesením na úradnej tabuli je rozhodnutie zvolávateľovi doručené. Na žiadosť zvolávateľa mu obec vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia. Pokiaľ obec v lehote uvedenej v odseku 1 nevyvesí písomné vyhotovenie rozhodnutia na svojej úradnej tabuli, môže zvolávateľ zhromaždenie usporiadať.

(3) Proti rozhodnutiu obce podľa odseku 1 môže zvolávateľ do 15 dní od doručenia podať opravný prostriedok 2) na súde, ku ktorému priloží písomné vyhotovenie rozhodnutia. 2) Pre konanie platia obdobne ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o preskúmaní rozhodnutí iných orgánov. 2) Opravný prostriedok nemá odkladný účinok. Súd rozhodne do troch dní. Rozhodnutie zruší, ak neboli dané dôvody k zákazu zhromaždenia. Zvolávateľ je potom oprávnený zhromaždenie usporiadať podľa pôvodného oznámenia alebo neskôr tak, aby sa zhromaždenie uskutočnilo do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu. Ak zhromaždenie usporiada v neskoršej dobe, upovedomí o tom obec najneskôr 1 deň pred konaním zhromaždenia.

§ 12

(1) Ak sa zhromaždenie koná, hoci bolo zakázané, zástupca obce vyzve zvolávateľa, aby zhromaždenie bez meškania ukončil. Pokiaľ zvolávateľ neurobí účinné opatrenia, aby sa účastníci pokojne rozišli, oznámi zástupca obce účastníkom, že zhromaždenie je rozpustené, a vyzve ich, aby sa pokojne rozišli. Oznámenie musí obsahovať dôvody na rozpustenie a upozornenie na následky neuposlušnosti tejto výzvy a musí sa urobiť takým spôsobom, aby bolo účastníkom zhromaždenia zrozumiteľné a aby sa s ním všetci účastníci zhromaždenia mohli oboznámiť.

(2) Za neprítomnosti zástupcu obce môže zhromaždenie uvedené v odseku 1 rozpustiť spôsobom tam ustanoveným aj príslušník Policajného zboru v službe.

(3) Zhromaždenie, ktoré sa koná bez toho, že bolo oznámené podľa § 5, bude spôsobom uvedeným v odseku 1 rozpustené, ak nastali okolnosti, ktoré by odôvodnili jeho zákaz podľa § 10 ods. 1 až 3. To platí aj pre zhromaždenia, ktoré neboli zvolané. Zodpovednosť zvolávateľov za priestupok nie je dotknutá, aj keď zhromaždenie nebolo rozpustené.

(4) Spôsobom uvedeným v odseku 1 sa postupuje aj vtedy, ak zhromaždenie konané vo večerných hodinách pokračuje aj po určenom čase ukončenia (§ 9).

(5) Zhromaždenie, ktoré bolo oznámené a nebolo zakázané, môže byť spôsobom uvedeným v odseku 1 rozpustené, ak sa podstatne odchyľilo od oznámeného účelu takým spôsobom, že v priebehu zhromaždenia nastali okolnosti, ktoré by odôvodnili jeho zákaz podľa § 10 ods. 1.

(6) Zhromaždenie uvedené v odseku 3 a v odseku 5 môže zástupca obce rozpustiť spôsobom ustanoveným v odseku 1, ak účastníci zhromaždenia páchajú trestné činy

a nápravu sa nepodarilo zaistiť iným spôsobom, najmä zákrokom proti jednotlivým páchatelom. V neprítomnosti zástupcu obce tak môže urobiť náčelník príslušného útvaru Policajného zboru alebo veliaci príslušník.

§ 13

Proti rozpusteniu zhromaždenia môže zvolávateľ alebo účastník zhromaždenia do 15 dní podať námietky na súde. Súd rozhodne, či zhromaždenie bolo alebo nebolo rozpustené v súlade so zákonom. Pre konanie platia obdobne ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o preskúmaní rozhodnutí iných orgánov. 2)

§ 14

Priestupok proti zhromažďovaciemu právu

(1) Tomu, kto zvoláva alebo usporadúva zhromaždenie bez toho, že by splnil oznamovaciu povinnosť, alebo usporadúva zhromaždenie, ktoré bolo zakázané, alebo závažne poruší inú povinnosť zvolávateľa podľa tohto zákona, môže byť uložená pokuta do výšky 1 000,- Kčs.

(2) Rovnaká pokuta môže byť uložená tomu, kto

- a) neuposlúchne poriadkové opatrenia zvolávateľa alebo určených usporiadateľov zhromaždenia alebo týmto osobám bráni v plnení ich povinností;
- b) neoprávnene sťažuje účastníkom zhromaždenia prístup na zhromaždenie alebo im v tom bráni;
- c) ako účastník zhromaždenia má pri sebe strelnú zbraň alebo výbušninu alebo iné predmety, ktorými možno ublížiť na zdraví, a ak možno z okolností alebo z jeho správania usudzovať, že sa majú použiť na násilie alebo na hrozbu násilím;
- d) neoprávnene vnikne do zhromaždenia;
- e) neprístojným správaním bráni účastníkom v splnení účelu zhromaždenia;
- f) bráni účastníkom zhromaždenia, aby sa pokojne rozišli.

(3) Inak o priestupku a jeho prejednaní platia všeobecné predpisy. 3)

Spoločné ustanovenia

§ 15

Na zhromaždenie občanov na účel uvedený v § 1 ods. 2, ktoré neboli zvolané (§ 5), sa vzťahujú § 1, 2, § 4 ods. 3, § 7, § 12 ods. 3 a 6, § 13 a 14.

§ 16

Pre konanie podľa § 11 tohto zákona platia ustanovenia § 3 ods. 1 až 3, § 46, 47 a 52 zákona o správnom konaní. 4) Konanie sa považuje za začaté dňom, keď obec dostala oznámenie; účastníkom konania je zvolávateľ.

§ 17

Ak je v tomto zákone lehota určená počtom dní, rozumie sa jedným dňom doba 24 hodín od udalosti, ku ktorej sa lehota viaže.

§ 18

Verejným priestranstvom sa na účely tohto zákona rozumejú pozemné komunikácie (s výnimkou neverejných účelových komunikácií) 5) ako námestia, triedy a ulice, ako aj ďalšie priestory pod šírým nebom prístupné každému bez obmedzenia.

§ 19

Ustanovenie zákonov o mimoriadnych opatreniach v dobe výnimočných pomerov alebo vojny a o opatreniach proti šíreniu prenosných chorôb nie sú týmto zákonom dotknuté.

§ 20

Pôsobnosť obce podľa tohto zákona vykonáva obvodný úrad, ak zhromaždenie má presahovať územie obce.

§ 21

Zrušovacie ustanovenie

Zrušujú sa:

1. zákon č. 68/1951 Zb. o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach v znení neskorších predpisov, pokiaľ ide o zhromaždenia;
2. vyhláška ministra vnútra č. 320/1951 Ú.l. (č. 348/1951 Ú.v.) o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach v znení neskorších predpisov, pokiaľ ide o zhromaždenia;
3. § 1 a 3 zákona č. 126/1968 Zb. o niektorých prechodných opatreniach na upevnenie verejného poriadku;
4. § 40 zákona č. 40/1974 Zb. o Zbore národnej bezpečnosti.

§ 22

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Zákon č. 175/1990 Zb. nadobudol účinnosť 1. júlom 1990.

Zákon č. 515/2003 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2004.

Havel v.r.

Dubček v.r.

Čalfa v.r.

1) Zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve.

2) Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (§ 244-250).

3) Zákon č. 60/1961 Zb. o úlohách národných výborov pri zabezpečovaní socialistického poriadku v znení neskorších predpisov. Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

4) Zákon č. 71/1967 Zb.

5) Zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) - úplné znenie č. 55/1984 Zb.

Poznámky:

Poznámky: